

MAGYAR TANÍTÓKÉPZŐ

A TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZETI TANÁROK
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
FOLYÓIRATA

XLIII. ÉVFOLYAM
4. SZÁM

BUDAPEST, 1930
SZEPTEMBER

SZERKESZTŐSÉG,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény küldendő:
BUDAPEST,
I., Avar-utca 15., III., 7.
Kéziratokat nem adunk vissza.

SZERKESZTI:
MOLNÁR OSZKÁR

Tagsági vagy előfizetési díj tan-
évenként 8 P. Az egyesülettel és
lappal kapcsolatos minden befi-
zetés, reklamáció PÓCZA JÓZSEF
egyesületi pénztáros címére (Bpest,
V., Báthory-u. 12., IV.) küldendő.
Hirdetések megegyezés szerint.

Elnöki megnyitó.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Az a megrendítő katasztrófa, mely szeretett elnökünk, *Quint* József halálával sujtotta egyesületünket, róttá reám a kötelességet, hogy XX. közgyűlésünket is én nyissam meg s én vezessem. Mivel érzem e feladat súlyos voltát, kérem szíves támogatásukat.

Mai közgyűlésünk mint jelentős határkö fog szerepelni egykoron egyesületünk annaleseiben. Jóváhagyott új alapszabályaink holt betűi ugyanis ma kelnek első ízben életre, hogy biztos irányítással szolgáljanak egyesületünk jövő kormányzásában. Ez alapszabályok első olvasásra talán terjedelmeseknek és komplikáltaknak látszanak, de ez a megálapítás csak a régi, elavult alapszabályokkal való összehasonlításban fogadható el, mert régi alapszabályaink valóban oly szűkszavúak voltak, hogy sok esetben teljes tájékozatlanságban hagytak bennünket. Ezzel szemben új alapszabályaink nemcsak a választások tisztaságát biztosítják s nemcsak az egyesületi szervek hatáskörét körvonalozzák, hanem egy felette fontos új szervet is kreálnak, a havonként megtartandó úgynevezett taggyűléseket, hol minden egyesületi tag részére bármely ügyben teljes hozzászólási és szavazati jogot biztosítanak. Mivel pedig e jogok a múltban csak a választmányi tagokat illették meg, remélhető, hogy ez a demokratikus jogkiterjesztés hatékonyan hozzá fog járulni egyesületünk fejlődéséhez és megerősödéséhez. Felhasználom az alkalmat, hogy az alapszabályok megalkotójának, *Várad* József karársunknak e helyről is köszönetet mondjak.

Bármily értékesnek látszanak is azonban ez új alap-

szabályok, mégis túlzásnak tartanám, ha főleg ezek jóságától várnánk egyesületi életünk felvirágzását. Az egyesületek életképességét ugyanis első sorban nem a száraz paragrafusok, hanem az egyesületet átható egészséges közszellem és a tagok szívéből kiáradó ügyszeretet biztosítják. Az előbbi alatt a tagok szolidaritását, kartársi együttérzését, az utóbbi alatt pedig azt az áldozatos készséget értem, mely nem ismer fáradtságot s akadályt ott, ahol a közért kell munkálkodni. A legörvendetesebben állapítom meg, hogy ez az egészséges közszellem s ez az áldozatkész ügyszeretet már legutolsó közgyűlésünk óta is oly erősséggel nyilvánul meg, mely teljes reménységet nyújt, hogy egyesületünk élete rövid időn belül teljes mértékben visszatér a békebeli idők termelő munkásságának medrébe. Nyoma sem található már a világháború és a forradalmak után tapasztalt közönynek, az egész vonalon — beleértve a vidéket is — oly élénk érdeklődés és munkakedv konstatálható, mely joggal erősít meg hitünkben, hogy egyesületünk fájának újból kizöldelt koronáját nem fogja többé sem a fásultság, sem pedig a személyi versengés megszagatni, elsorvasztani. Úrrá lett a belátás, hogy mi *csak* egy úton járhatunk, mert kevesen vagyunk s a siker virágaihoz csak vállvetett munkával juthatunk. De úrrá lett annak a belátása is, hogy egyesületünk nem lehet pusztán a kartársi együttérzés fejlesztésére szolgáló hely, hanem a legkomolyabb értelemben vett munkaterület, a tanítóképző-intézeti tanárság folytonos jobbításra és tökéletesedésre törő vágyainak és energiájának hivatott fóruma, ahonnan még a legfelsőbb vezetőség is méltán és joggal várhatja a tanítóképzés színvonalának emelésére célzó elgondolásainkat és javaslatainkat. Ezek ki-termelésére kell tehát erőinket összpontosítani annyival is inkább, mert jól tudjuk, hogy egyetlen iskolatípus körében sincs annyi megoldásra váró probléma, mint a magyar tanítóképzés mezején. Az ötéves képző sem szüntette meg képzésünk nagy alaphibáit: a közismereti és szaktárgyak tanításának párhuzamosságát, a túlterhelést és a gyakorlati kiképzés elégtelenségét. Még mindig olyan szakiskola vagyunk, amelyben csak 40% a szakiskolai jelleg, a fennmaradó 60% pedig zseniális keveréke a gimnáziumnak és a polgári iskolának. E bajokon segítendő, egyesületünk a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus elé terjesztette a 6 évfolyamú s kéttagozatú tanítóképző javaslatát, ugyanakkor, mikor a tanítóság az

érettségire épített tanítóképzést kívánta. A mi javaslatunk válasz nélkül maradt, amin egyáltalában nem csodálkozunk, mert ilyen nagy anyagi áldozattal járó reform keresztülvitelére a mindenkor hazafiasan gondolkodó tanítóképző-intézeti tanárság a mai nehéz viszonyok között nem is gondolhattott. Azonban kérdem, hogy az államháztartás mai súlyos helyzetéből vajjon az következik-e, hogy most már tehetetlenül és ölbetett kezekkel nézzük e bajainkat? Szerény véleményem szerint nem, mert a százszázalékos javulást ígérő reformon kívül vannak még utak, módok és eszközök, melyekkel képzésünk jelenlegi bajain anyagi áldozatok nélkül is jelentősen segíthetünk. Szives engedelmükkel egy pár példát leszek bátor felhozni. Két évvel ezelőtt egy felette bölcs miniszteri rendelet jelent meg, mely szerint az I. osztályba csak oly növendékek vehetők fel, akiknek tanulmányi eredménye legalább is általános jó. Mily hatalmas nivóemelést jelentett ez a rendelkezés egy fillér anyagi áldozat nélkül s egyúttal intézeteinket is megszabadította attól az úton-útfélen hangoztatott gúnyos vádtól, hogy a tanítóképző-intézetekbe a középiskoláknak csak a salakja kerül. Ha most — m. t. Közgyűlés — ismét megjelenék egy rendelet, mely kimondaná, hogy a tanítóképző-intézetek első évfolyamába — különösen a nőknél — csak oly növendékek vétetnek fel, kik bizonyosfokú zenei előképzettséggel rendelkeznek, nem jelentene-e újabb nivóemelést és nem csökkentené-e a túlterhelést? Hisz' intézeteinkbe kerülő növendékeink idejének nagy részét a zongorázás elemi technikájának elsajátítása foglalja el.

Sok panasz hangzik el továbbá tantervünk ellen is, pedig a tanterv módosítása nem ütközik leküzdhetetlen akadályokba. Egy székesfővárosi középfokú gazdasági iskola tanári testülete éppen most igyekszik iskolája szakiskolai jellegének mennél erősebb kiépítésére tantervmódosítással s ezirányú törekvésében hathatós támogatásra talál az Orsz. Közoktatási Tanácsban. A tantestület pl. egyszerűen kiküszöböli tantervéből azokat a tárgyakat, amelyekre a gazdáknak szükségük nincs és helyükbe szaktárgyakat iktat be. Így legutóbb a német nyelv eltörlésére tett javaslatot (a tanítóképzők németnyelvi oktatását fenntartandónak tartom!), s helyette a meteorológiát illesztette be, mint új tantárgyat. S a javaslat elfogadtatott. Hasonló eljárást kellene nekünk is követnünk és semmi kétségem, hogy megfontolt tantervmódosítási javas-

lataink szintén megértésre és támogatásra találnának az Orsz. Közoktatási Tanácsban. Ilyen reformra szorulna pld. véleményem szerint a rajztanítás anyaga is, mely nem a képzők szakiskolai jellegének megfelelően van tantervünkbe beállítva. Úgy tanítjuk a rajzot, mint minden középiskola, pedig a hangsúlynak a tanítói tevékenységhez multhatatlanul szükséges táblai szakrajzoláson kellene lennie. Hiába kívánja meg a népiskolai tantervi utasítás, hogy a tanító minden elemi iskolai tantárgy tanításában használja a táblai rajzot, hiába tudjuk és érezzük mi is, hogy a rajzolni tudás klasszsisokkal emeli meg a tanító értékét és végül hiába látjuk, tapasztaljuk, hogy működő tanítóink és tanítónőink nagyrésze nélkülözi a biztos és készségteljes szakrajzi tudást, csak haladunk tovább a régi nyomokon és megelégszünk a minimális eredménnyel. Itt is tantervi átalakításra van tehát szükség és talán óraszaporításra is, mert heti két órában csak a tehetséges rajzolókkal lehetne a kívánt eredményt elérni — holott, mint a szakértőktől hallottam — minden iskolafajban legfeljebb 2—3% a tehetséges rajzoló, a nagytöbbség pedig az átlagon is alul marad.

Leggyökeresebb orvoslásra azonban — nézetem szerint — a szakképzés, különösen a gyakorlati kiképzés ügye szorul. Szinte megdöbbentő például, hogy szakképzésünk legfontosabb tárgya, a részletes módszertan, a legmostohább elbánnásban részesül! Tantervszerűleg ez a munka a közismereti tárgyak tanárainak feladata; azonban nagyrészt tökéletlenül, sőt rosszul csinálják. Nem tehetnek róla, különösen a fiatalok, mert nem ismerik a népiskolai módszert. De a hozzáértőbbek sem boldogulhatnak, mert a Tanterv — kivéve a mennyiségtant és földrajzot — csak évi 6-8 órát ad erre a munkára. Ez így tovább nem maradhat, hiszen növendékeinknek sejtelmük sincs a népiskolai anyag 70%-ának módszertani feldolgozásáról! Véleményem szerint a részletes módszertant külön tantárgyként kell a tantervbe beállítani, tanítását pedig át kell adni az erre leghivatottabbak, a gyakorló iskolai tanítók kezébe. Amit a növendékeink a részletes módszertanból tudnak, úgyis a gyakorlóiskolai tanítóktól tanulták részint az előkészítések és bírálatok, részint pedig a bemutató tanítások keretében. Képzőintézeti tanár soha sem fog tudni úgy tanítani az elemi iskolában, mint egy kiváló gyakorlóiskolai tanító! És ha tud is, csak a saját tárgyából

lehet mester, már pedig az elemi iskolai tanítói munkához nem egyoldalúság, de mindenoldalúság kell.

A gyakorlati kiképzés kérdése, illetőleg annak a mainál tökéletesebbé és eredményesebbé tétele szintén égető problémája tanítóképzésünknek. A főbaj: kevés a gyakorlati kiképzés. A főváros pl. annyira kevesli, hogy még egy pótgyakorlati évet kíván meg (Fővárosi Szeminárium) a főváros-hoz bekerülni akaró „okleveles“ tanítójelöltektől. Az orvoslás egyetlen eszköze a gyakorló iskolák tagozatainak szaporítása, mely óriási lépéssel vinné előre képzésünket. Csak képzeljük el, mennyire felfokozná növendékeink gyakorlati jártasságát, ha a IV-ed és V-öd évesek 36-os létszámú osztálya a gyak. tanítási órákon három 12-es, vagy pláne négy 9-es csoportba volna osztható, vagyis ugyanazon órában egy osztály egyszerre három, vagy négy helyen végezhetne próbatanítást. Hogy a pedagógus és a szaktanárok nem lehetnének ott minden tanításon, nem baj, fődolog, hogy a gyakorló isk. tanító ott legyen. Föltétlenül szaporítani kell tehát a gyakorló iskolákat, mert enélkül úgy sem lehet megfelelő tanítóképzés, mint ahogy nem lehet orvoscépzés kórházak és klinikák nélkül. Természetes, hogy ez a reform már anyagi áldozattal járna, de a fejlesztés költségeit, a rendelkezésre álló anyagi eszközöknek megfelelően, több évre kellene elosztani.

M. t. Közgyűlés! Nem akarom szives türelmüket továbbra is igénybe venni, de az előadottakkal is csak rá akartam mutatni, hogy tanítóképzésünknek mennyire szüksége van egyesületünk további lelkes és értékes munkásságára. Egyesületünk egyedüli alkalmas tér egy jobb, egy tökéletesebb tanítóképzés lassú, megfontolt kifermálására, kiépítésére. Kérve kérem tehát Önöket, hogy ne idegenkedjenek az egyesületi munkásságtól, hanem karolják fel egyesületünket szeretettel és lelkesedéssel, támogassák szóval és tettel, növeljék erkölcsi súlyát megvalósítható eszmékkel és javaslatokkal, mert aki egyesületünket segíti, támogatja és erősíti, mindnyájunk rajongásig szeretett, féltve őrzött legdrágább kincsét: a magyar tanítóképzést segíti, támogatja és erősíti.

Ebbeli törekvésünkhöz Isten áldását kérve, van szerencsém XX. közgyűlésünket megnyitni.

Párvy Endre.

Fináczy Ernő.

A magyar tudományos világ a f. év május havában egyik legelőkelőbb képviselőjét ünnepelte hetvenedik születésnapja alkalmából, Fináczy Ernő egyetemi tanárt. Ez az ünnepelés oly férfiúnak szólt, aki tehetségének és hivatottságának, fáradhatatlan tudományos munkásságának és jellemnemes-ségének köszöni magas polcát és a tudóspályát ékesítő minden elismerését. Fináczy mintegy három évtized óta a pedagógia tanára a budapesti egyetemen, tagja a Magyar Tudományos Akadémiának, husz évig volt elnöke a Magyar Paedagogiai Társaságnak és ügyvezető alelnöke a Közoktatási Tanácsnak stb. Mindez nemzeti kulturánk szellemi vezéreinek legelső sorában biztosít neki helyet, egyszersmind beszédes tanúsága gazdag és sokféle kultúrális tevékenységének. Mert hivatal, méltóságok, tiszteletbeli állások sohasem csupán címet és díszet, hanem mindig munkát jelentettek számára, még pedig alapos, eszményi felelősségtudattól kísért munkát, mely egyforma gonddal öleli fel a nagy szempontokat és a legapróbb részleteket s amelynek sikerét a tágynak való teljes odaadás biztosítja.

Ez az odaadás mindenekelőtt tudományos műveiből szól hozzánk. A pedagógia egész problémaköre foglalkoztatja ugyan, mégis irodalmi munkásságát elsősorban a nevelés történeti kutatásának szenteli. Ily tárgyú nagyobb művei: *A francia középiskolák múltja és jelene; A magyarországi középiskolák múltja és jelene; A magyarországi közoktatás története Mária Terézia korában* (két kötet) és végül: *A nevelés története*. Ez az utóbbi mélyreható kultúrtörténeti érzékről tanuskodó monumentális mű; eddig négy kötete jelent meg s mintegy élet-műve a szerzőnek; reá fordítja munkareje javát egy negyedszázad óta — az első kötet 1906-ban jelent meg — és befejezése legbensőbb óhaja és életfeladata. S mily gondossággal jár el a szerző valamennyi művében! Hogy mindig az eredeti forrásokból merít, oly tudósnál, mint Fináczy, magától értetődik. Sőt az olvasót is visszavezeti bizonyos mértékben a forrásokhoz: *A nevelés történeté*-ben a történelmi tárgyalásba válogatott szemelvényeket illeszt bele a nagy pedagógusok műveiből s így legjellemzőbb eszméiket eredeti fogalmazásban engedi hatni az olvasóra. A gondolat-kifejtés sohasem a száraz tudományosságé, hanem mindig

lelkes, hangulatos, az eszmék és személyiségek erejét éreztető. A tudomány itt nemes stílusművészettel szövetkezik. Világos és áttekinthető az anyag elrendezése az egészben és a részletekben, a kifejezés mindig plasztikus és árnyalatos, a mondatok finoman csiszoltak. Ez az írásművészet a leghatásosabb talán azokban az elnöki megnyitókban, amelyeket Fináczy a Magyar Paedagogiai Társaság évi nagygyűlésein tartott s amelyek a hallgatóságot nemcsak tudományos tartalmukkal gazdagították, hanem mindenkor formaszépségükkel is gyönyörködtették.

S ugyanezeket a vonásokat mutatják Fináczy egyetemi előadásai is. Mindig tartalmasak és előkelő, választékos nyelvezetűek. Nevelő hatásuk messze túlterjed az értelmi tudományos képzésen, mert Fináczy minden előadása mintája a lelkiismeretes tudósmunkának, a komoly köteleességteljesítésnek s önkéntelenül is azt az érzést kelti a hallgató lelkében, hogy a tudomány szent dolog és a nap kötelessége is szent. Még erősebben érzik ezt azok a tanítványok, akiknek megadatott, hogy a tantermen kívül is a mester közelébe jussanak. S Fináczy hozzáférhető mindenki számára, aki komoly törekvéssel járul eléje, útbaigazításokkal és könyvekkel támogatja az útját keresőt, bizalmával önbizalmat ad a fiatal szellemnek és mindig örömmel ismer el minden értékes teljesítményt. Sokan a mai pedagógusok sorában — három évtized óta a magyar pedagógus-tanár nemzedék legnagyobb részét az ő neveltje — mindig hálás szívvel gondolkodnak majd reá, akitől ösztönzést kaptak tudományos munkájukhoz, aki írásaik közreadásában támogatta őket s még azután is, hogy rég kinőttek védőszárnyai alól, jóakaró figyelemmel kíséri működésüket.

Igy a tudós és a tanár mögött, mind a kettőt átfogva és mind a kettőre bélyegét nyomva, szemünkbe tűnik a gazdag egyéniség: gazdag nemcsak a sokoldalú, rendkívül elmélyült műveltség értelmében, hanem mindenekelőtt a magas eszményekbe vetett rendületlen hite miatt. Ebből a hitből fakad az az önmagában nyugvó harmónia, amelynél fogva még a súlyos életpillanatok is biztonsággal és tiszta látással képes elviselni és megítélni; belőle árad az a szuggesztív hatás, amely, akaratlanul is, szellemi vezérségre predesztinál. Fölötte állva minden pártszellemen, Fináczy mindenfelől a legnagyobb tiszteletnek örvend: jellemtisztasága és veleszületett

méltósága lefegyverez minden irígységet és rosszindulatot, amelyek pedig oly szívesen kikezdenek minden kimagaslót. Az emberekhez való viszonyát szívjóság nemesíti meg. Az emberszeretet neki legbensőbb élettörvény. Ez a szeretet megérzik írásain is; legmelegebben sugárzik talán a Dickensről írott gyönyörű dolgozatából.

Fináczy egyetemi előadásai és pedagógiai irodalmi munkássága tanítóképzésünkben is mély nyomokat hagytak. Hogy tanítóképzőink pedagógiai oktatása az utóbbi évtizedekben magasabb színvonalra emelkedett, hogy eltávozott a Dittes képviselte iránytól és tudományosabb jellegű lett, jó részt Fináczynak köszönhető. De finom pedagógiai ösztönnel és gyakorlati tapintattal meglátta a tanítóképzés jövő fejlődésének irányát is. A kiskunfélegyházi közgyűlésen (1912) mondott beszédében a tanítóképzés következő fejlődési fokát a kéttagozatú tanítóképzőben jelölte meg; oly felfogást valott már ekkor, mint aminőt legújabbán egyesületünk is elfoglalt.*

A magyar tanárság mint eszményképére, tekint föl Fináczy Ernőre. Ünnepeztetését a maga ünnepének érzi s a jókívánságok, amelyek e nevezetes évfordulón a mester felé szállnak, a hálás tisztelet és ragaszkodás őszinte megnyilvánulásai.

Dr. Szemere Samu.

* Dr. Fináczy Ernő: *Tanítóképzésünk jövője*. Magyar Tanítóképző. XXVII. évf. 254—62. l.

MOLNÁR OSZKÁR:

NEVELÉSTÖRTÉNELEM

SEGÉDKÖNYV A TANÍTÓ- ÉS TANÍTÓNÓKÉPZŐ-
INTÉZETEK V. OSZTÁLYA SZÁMÁRA ÉS A TOVÁBB-
KÉPZÉS CÉLJAIRA.

Ára könyvtári forgalomban 6 P. Ha megrendelését a szerző címére küldi (Bpest, I., Avar-u. 15.), a könyvet 4.50 pengőért portómentesen megszerezheti s a pénz beküldésére csekklapot kap. Iskolák minden 10 példány után egy ingyen-példányt s kívánatra több hónapi részletfizetési kedvezményt kaphatnak.

A magyar tanítóképzés statisztikai adatai.

— Hatodik közlemény. —

A miniszteri jelentések ugyan a rohamos emelkedést látva, megállapították, eleinte, hogy a tanítónőképző-intézetek szaporítása nem képez szükségletet,¹⁸⁰ majd, hogy a tanítónőképző-intézetek túltermelését szomorúan igazolja az állás nélkül levők nagy száma.¹⁸¹ De ezek a megállapítások a tanítónőképző-intézetek fejlődését és benépesedését nem akadályozták meg, annál kevésbbé, mert erre az időre esik 5 állami, 11 róm. kath., 4 ref., 1 ev., 1—1 gör. kath. és gör. kel. tanítónőképző-intézet felállítása, továbbá, amint azt majd látni fogjuk, a tanítói állások nőkkal való betöltésének erős emelkedése.

A tanítónőképző-intézetekben a növendékek létszáma átlagban nagyobb volt, mint a tanítóképzőkben. A maximális létszámnál egy-egy állami tanítóképzőben átlag volt $2393 : 18 = 133$, a róm. kat. tanítóképzőben $1176 : 11 = 107$ növendék. A tanítónőképzőkben, a legnagyobb létszámnál, egy intézetre esett az államiaknál $3902 : 20 = 195$ növendék. A többi iskolafenntartók képzőiben az átlagos létszám ennél legtöbbször valamivel alacsonyabb, kivéve az izraelita tanítóképző-intézetet, ahol a legnagyobb létszám, 1906-ban, 159.

1890-ig az állami tanítónőképző-intézetek növendékeinek létszáma volt a nagyobb, attól kezdve a róm. kath. tanítónőképzőké és 1895-től az ezekben a képzőkben tanuló növendékek létszáma mindig több volt, mint az összes növendékek számának a fele, sőt pl. 1918-ban az összes tanítónőképző-intézeti növendékeknek 57%-a járt róm. kath. tanítónőképző-intézetbe.

A tanítónőképző-intézetekből kimaradt 1883-ban az 1014 beiratkozott növendék közül 50, azaz a beírtak 5%-a. 1887-ben az I. osztályból 30 (7.1%), a II. osztályból 10 (5.4%), a III. osztályból 6 (1.8%), a IV. osztályból 3 (1.5%). 1889-ben évközben kimaradt 72, a beírtak 6%-a, 1890-ben 56, a beírtak 4.5%-a, 1895-ben a 75, a beírtak 4.4%-a, 1908-ban 165, a beírtak 4%-a, 1912-ben 114, a beírtak 3.5%-a. Ez pedig lényegesen kevesebb, mint azt a tanítóképző-intézeteknél láttuk.

A magánvizsgálatot tevők száma a tanítónőképző-intézetekben aránylag elég nagy. Például 1890-ben 1108 növendék közül magántanuló volt 132, azaz az összes növendék 11.8%-a. És pedig az áll. tanítónőképzőkben 48 (9.9%), a róm. kath. tanítónőképzőkben 84 (15%). Ez a szám 1895-ben, 1906-ban, 1908-ban és 1914-ben így alakult:

¹⁸⁰ V. K. M. jelentése az 1902. évről.

¹⁸¹ V. K. M. jelentése az 1904. évről.

Mely tanévben	Amagánvizsgálók száma az intézetek jellege szerint						Összesen	A magánvizsgálók száma az intézetek növendékeinek hány %-a						Összesen
	áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.		áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	
1894/5	106	128	—	—	—	—	234	16·6	15·5	—	—	—	—	13·4
1905/6	216	352	5	23	40	3	639	14·4	13·2	4·8	23	9·8	6	14 0/0
1907/8	212	281	3	—	32	—	528	19	12·4	4·2	—	7·3	—	11·7 0/0
1913/14	207	387	20	3	67	—	684	20·7	15·7	20	2·8	13·4	—	14 0/0

A magánúton vizsgálók száma tehát a tanítónőképzőkben elég nagy. Jóval több, mint a tanítóképzőkben, azonban még korántsem érte el az ugyanazon években az óvónőképzőkben magánvizsgálatot tevők számát, ahol pl. 1913/14-ben a rendes tanulók száma 306, a magántanulók száma pedig 357 volt. Azaz az összes tanulók közül 54% volt magántanuló, a rendes tanulókhoz viszonyítva pedig ez a szám 117%-ot tett ki.

Sokáig szokásban volt az is, hogy nők tanítóképző-intézetben tettek magánvizsgálatot és ott szereztek tanítónői oklevelet. Különösen a ref. és a gör. kel. képzőknél. A karánsebesi gör. kel. képzőben épen ezért a tanítóképesítő-vizsgálati bizottságnak nőtagja is volt. A nőknek fiúképzőkben való vizsgázását a minisztérium 1901-ben megszüntette.

Az elemi iskolai tanító- és tanítónőképző-intézeti növendékek vallásáról és anyanyelvéről, körülbelül minden tíz évre visszamenőleg, százalékos táblákat állítottunk össze. Ezeknek azonban csak úgy van igazán értékük, ha az ország lakosságának ugyanakkori vallási és anyanyelvi százalékos megoszlásával is összehasonlíthatjuk.¹⁸² Azért közlöm együtt az erre vonatkozó adatokkal. Láthatjuk ezekből, hogy az ország különböző vallású és anyanyelvű lakosai milyen százalékos arányban küldték fiaikat és leányaikat tanítói pályára és hogy ez az arány mennyiben tér el az ország lakosainak ilyen szempontból vett összetételétől. A tanítóképző-intézetekben a két protestáns felekezet arányszáma mindig, a róm. kath. vallásúaké 1910. óta nagyobb a lakosság arányszámánál. A tanítónőképző-intézetekben a róm. kath. vallású növendékek arányszáma mindig sokkal több, mint a róm. kath. vallású lakosoké.

Anyanyelv tekintetében a magyar anyanyelvű növendékek arányszáma több mint az országos átlag, úgy a tanító-, mint a tanítónőképző-intézetekben. A más anyanyelvűek száma, különösen a tanítónőképző-intézetekben volt alacsony.

¹⁸² Magyarország adatai, Hórvátország nélkül.

Ugyanilyen két táblát állítottunk össze az állami tanító- és tanítónőképző-intézetekben tanuló növendékek vallási és anyanyelvi arányszámáról is.

Az állami tanító- és tanítónőképző-intézetek növendékei vallás szerint.

Év	Tanító- vagy tanítónőképző	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.	izr.
1872	férfi % _o	48·5	4·5	2	29	11	2	3
	nő % _o	75·5	1·5	1·5	7	6	0·5	8
1882	férfi % _o	50·8	4·2	2·7	25	10·3	1·4	5·6
	nő % _o	67	0·9	2·1	9·5	10	0·5	10
1890	férfi % _o	58·6	3·9	2·6	22·3	7·4	1	4·1
	nő % _o	60·2	0·2	1·7	12·6	12	0·5	12·8
1900	férfi % _o	58·4	4·9	5·7	18·4	6·2	2·7	3·6
	nő % _o	56·3	2·5	2·2	17	12·7	2·2	7
1910	férfi % _o	65·8	3	3	191	8·2	0·3	0·6
	nő % _o	53	2	2	21	12	2	8
1914	férfi % _o	67·1	3·6	3·5	15·5	8	1·2	1·1
	nő % _o	55·6	2·2	2·3	18	13	1·7	7·2
1918	férfi % _o	70·1	3·6	3·5	13·2	7·2	1·4	1
	nő % _o	52·5	2·7	2·2	19·1	13·8	1	8·7

Az állami tanító- és tanítónőképző-intézetek növendékei anyanyelv szerint.

Év	Tanító- vagy tanítónőképző	m.	n.	tót	oláh	ruth.	horv.	szerb	egyéb
1870	férfi % _o	n i n c s a d a t							
	nő % _o								
1880	férfi % _o	63	15·5	9	5	2·5	1·5	2·5	1
	nő % _o	86	8	1·5	1	1	1	1·5	—
1890	férfi % _o	67	14	6	6·5	2	2·5	2	—
	nő % _o	87	7·5	1·5	1·5	0·5	1	1	—
1900	férfi % _o	70·3	13	5·9	6·6	0·9	1	1·8	0·5
	nő % _o	87·8	7·2	1·3	0·9	0·4	0·5	1·7	0·2
1910	férfi % _o	82	7·4	6·1	2·3	0·9	0·3	0·5	0·5
	nő % _o	94·5	2·4	0·7	0·8	0·1	0·2	0·8	0·5
1914	férfi % _o	90	4·8	1·7	2·7	0·2	0·3	0·2	0·1
	nő % _o	92·8	3·4	0·7	1·2	0·08	0·08	1·2	0·54
1918	férfi % _o	92·5	4·3	0·8	1·8	0·04	0·06	0·5	—
	nő % _o	92	3	0·9	1·1	0·3	0·6	1·4	0·7

A növendékek anyanyelv szerint, összehasonlítva a lakosság anyanyelvével.

Az év	T a n í t ó k é p z ő k b e n									T a n í t ó n ő k é p z ő k b e n								
	m.	n.	tót	oláh	ruth.	horv.	szerb	egyéb	m.	n.	tót	oláh	ruth.	horv.	szerb	egyéb		
1870	Lakosság %	N i n c s a d a t									N i n c s a d a t							
	Növendék %	N i n c s a d a t									N i n c s a d a t							
1880	Lakosság %	46·6	13·6	13·5	17·5	2·6	1·3	3·3	1·5	46·6	13·6	13·5	17·5	2·6	1·3	3·3	1·5	
	Növendék %	59	13·4	8	12	2	0·6	3·5	1·5	80	10	1·2	0·5	0·5	0·2	6	1·6	
1890	Lakosság %	48·6	13·1	12·5	17·1	2·5	1·2	3·3	1·6	48·6	13·1	12·5	17·1	2·5	1·2	3·3	1·6	
	Növendék %	61	12	7·3	13	2·7	0·75	3·3	—	81·7	8·8	0·85	0·59	0·34	0·17	7·56	—	
1900	Lakosság %	51·5	11·8	11·9	16·7	2·5	1·1	2·6	1·9	51·5	11·8	11·9	16·7	2·5	1·1	2·6	1·9	
	Növendék %	62·2	12·1	4·5	14·7	2·7	0·7	2·9	—	85·5	7·3	1·2	0·6	—	0·26	4·3	—	
1910	Lakosság %	54·5	10·4	10·7	16·1	2·5	1·1	2·5	2·2	54·5	10·4	10·7	16·1	2·5	1·1	2·5	2·2	
	Növendék %	74·5	8·5	5	8·2	1·5	0·4	1·9	—	88·6	5·9	1·2	0·8	—	0·3	2	1·2	
1914	Lakosság %	54·5	10·4	10·7	16·1	2·5	1·1	2·5	2·2	54·5	10·4	10·7	16·1	2·5	1·1	2·5	2·2	
	Növendék %	79·4	5·9	1·5	10·7	0·5	0·2	1·7	0·1	89·4	4·8	1·2	1·2	—	0·3	2·8	0·3	
1918	Lakosság %	54·5	10·4	10·7	16·1	2·5	1·1	2·5	2·2	54·5	10·4	10·7	16·1	2·5	1·1	2·5	2·2	
	Növendék %	83·6	5·1	0·74	10	0·15	0·04	0·23	0·04	90·1	4	1·1	1·3	0·5	0·5	2·2	0·3	

A növendékek vallás szerint, összehasonlítva a lakosság vallásával.

Az évek		Tanítóképzőkben							Tanítónőképzőkben						
		R. k.	G. k.	G. kel.	Ref.	Ev.	Unit.	Izr.	R. k.	G. k.	G. kel.	Ref.	Ev.	Unit.	Izr.
1872	Lakosság %	45.7	11.7	15.3	14.9	8	0.4	4	45.7	11.7	15.3	14.9	8	0.4	4
	Növendék %	38.2	8.7	7.9	25	14.2	1.4	4.6	77.2	1.7	0.4	3.6	6.3	1.7	9.1
1882	Lakosság %	47.2	10.9	14.1	14.7	8	0.4	4.6	47.2	10.9	14.1	14.7	8	0.4	4.6
	Növendék %	44.8	9.6	8.5	17.2	11.1	0.8	7.9	63.5	1.5	8	6.3	5.3	0.9	14.5
1890	Lakosság %	47.9	11	13.6	14.6	7.8	0.4	4.7	47.9	11	13.6	14.6	7.8	0.4	4.7
	Növendék %	40.5	10.2	10.3	16.8	10.2	0.4	5.5	65.5	0.5	8	7.7	6.4	0.25	11.7
1900	Lakosság %	48.7	11	13.1	14.4	7.5	0.4	4.9	48.7	11	13.1	14.4	7.5	0.4	4.9
	Növendék %	46.5	10.5	11.3	16.2	9.5	1.3	4.7	69	1.8	5.1	10.2	6.3	0.8	6.8
1910	Lakosság %	49.3	11	12.8	14.3	7.1	0.4	5	49.3	11	12.8	14.3	7.1	0.4	5
	Növendék %	52.7	9.4	6.5	15.9	11.9	0.3	3.3	67.4	3	2.3	14.6	6.7	0.6	5.4
1914	Lakosság %	49.3	11	12.8	14.3	7.1	0.4	5	49.3	11	12.8	14.3	7.1	0.4	5
	Növendék %	52.7	10.5	8.2	14.1	11.3	0.6	2.6	67.2	3.4	3.3	14.1	7.1	0.7	3.7
1918	Lakosság %	49.3	11	12.8	14.3	7.1	0.4	5	49.3	11	12.8	14.3	7.1	0.4	5
	Növendék %	57.1	8.5	7	16.5	8.1	0.8	2.5	65	3.8	3.1	15.4	8.5	0.4	3.8

Kimutatás a növendékekről vallás és az intézetek jellege szerint. Az oklevelet nyertek száma.

É v	A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint									A növendékek vallás szerint						Oklevelet nyert	
	áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.		izr.
1868	férfi	—	15	3	3	3	9	1	—	34	N i n c s a d a t						500
		—	30	162	163	120	235	32	—	1022							
	nő	—	5	—	—	—	—	—	—	5							60
		—	119	—	—	—	—	—	—	119							
1869	férfi	—	15	3	3	3	9	1	—	34	N i n c s a d a t						560
		—	319	133	167	122	282	38	—	1061							
	nő	—	5	—	—	—	—	—	—	5							60
		—	101	—	—	—	—	—	—	101							
1870	férfi	4	15	4	3	3	9	1	—	39	N i n c s a d a t						600
		124	548	134	146	135	264	35	—	1386							
	nő	1	6	—	—	—	—	—	—	7							60
		26	144	—	—	—	—	—	—	170							
1871	férfi	12	15	4	3	3	9	1	—	47	N i n c s a d a t						650
		353	463	128	133	141	189	32	—	1439							
	nő	4	6	—	—	—	—	—	—	10							100
		182	165	—	—	—	—	—	—	347							

É v		A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint								A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert		
		áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egyl. v. magán	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.		izr.	
1872	férfi	15	15	4	3	3	9	1	—	50	543	129	114	355	202	17	65	480	
		581	311	88	101	163	146	35	—	1425									
	nő	4	6	—	—	—	—	—	—	10	263	5	1	12	21	5	30		98
		144	193	—	—	—	—	—	—	337									
1873	férfi	15	14	4	3	3	7	1	—	47	801	157	156	398	260	20	85	524	
		83	347	121	118	179	149	46	—	1877									
	nő	4	6	—	—	—	—	—	—	10	450	8	6	45	40	6	39		115
		380	214	—	—	—	—	—	—	594									
1874	férfi	16	14	4	3	3	7	1	—	48	816	154	162	403	262	21	87	478	
		982	384	126	89	146	125	53	—	1905									
	nő	4	6	—	—	—	—	—	—	10	568	10	9	59	45	22	96		129
		486	260	—	—	—	—	—	—	746									
1875	férfi	16	14	4	3	3	8	1	—	49	1090	163	175	386	258	15	120	528	
		1029	585	126	105	160	142	60	—	2207									
	nő	4	7	—	—	—	—	—	—	11	605	12	15	61	49	15	101		307
		528	330	—	—	—	—	—	—	858									

É v	A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint									A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert	
	áll.	r. k.	g. k.	g kel.	ref.	ev.	izr.	egy. v. magán	összesen	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	unit.	izr.		
1876	férfi	16	14	4	3	3	8	1	—	49	1194	178	190	396	278	15	140	553
		1156	597	126	114	177	160	61	—	2391								
	nő	6	8	—	—	—	—	—	—	14	693	14	25	81	58	12	105	204
		627	361	—	—	—	—	—	—	988								
1877	férfi	16	14	4	3	4	8	1	—	50	1454	216	232	438	316	19	178	721
		1252	758	140	196	189	240	78	—	2853								
	nő	6	8	—	—	—	—	—	—	14	799	20	24	93	70	10	122	304
		742	396	—	—	—	—	—	—	1138								
1878	férfi	16	14	4	3	4	9	1	—	51	1564	226	242	458	336	20	207	893
		1247	909	168	157	217	273	83	—	3053								
	nő	6	8	—	1	—	—	—	2	17	849	22	29	103	75	9	133	313
		743	401	—	36	—	—	—	40	1220								
1879	férfi	16	14	4	3	4	9	1	—	51	1524	230	240	461	320	18	213	926
		1228	764	224	159	256	288	87	—	3006								
	nő	6	8	—	1	—	—	—	1	16	827	20	27	105	77	6	136	371
		740	409	—	40	—	—	—	9	1198								

É v	A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint										A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert							
	áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egy l. v. magán	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.	izr.									
1880	férfi	17	14	4	3	4	9	1	—	52	2605	190	203	458	388	20	212	819							
		1191	785	190	182	258	284	112	—	3004															
	nő	6	8	—	1	—	—	—	1	16								372							
		766	431	—	51	—	—	—	4	1272															
1881	férfi	17	14	4	3	4	9	1	—	52	2520	227	215	462	350	20	217	930							
		1108	769	227	167	262	249	117	—	2899															
	nő	6	9	—	1	—	—	—	1	17								337							
		632	441	—	48	—	—	—	1	1122															
1882	férfi	17	14	4	4	4	10	1	—	54	1313	280	243	500	321	23	230	978							
		1040	748	276	228	291	236	96	—	2915															
	nő	6	9	—	1	—	—	—	—	16								627	15	79	62	53	9	137	281
		503	411	—	68	—	—	—	—	982															
1883	férfi	17	14	4	4	4	10	1	—	54	1186	251	252	507	266	23	216	725							
		918	723	240	220	300	198	102	—	2701															
	nő	5	9	—	2	—	—	—	—	16								612	11	67	68	54	7	147	312
		526	383	—	55	—	—	—	—	964															

É v	A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint										A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert
	áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.	izr.		
1884	férfi	17	14	4	4	4	10	1	--	54	1230	240	264	433	262	22	172	696
		997	698	228	234	204	195	67	--	2623								
	nő	5	9	--	2	--	--	--	--	16	588	18	73	70	65	5	140	
		485	411	--	63	--	--	--	--	959								
1885	férfi	17	14	4	4	4	10	1	--	54	1146	226	312	417	246	25	134	751
		899	649	213	273	232	175	65	--	2506								
	nő	5	9	--	2	--	--	--	--	16	622	9	99	66	63	4	138	
		471	435	--	95	--	--	--	--	1001								
1886	férfi	17	14	4	4	4	10	1	--	54	1132	232	314	436	225	20	143	937
		879	644	215	288	262	156	58	--	2502								
	nő	5	9	--	2	--	--	--	--	16	621	16	58	65	69	6	142	
		490	436	--	51	--	--	--	--	977								
1887	férfi	17	14	4	4	4	10	1	--	54	1156	240	306	409	239	23	142	746
		896	668	212	287	209	181	62	--	2515								
	nő	5	9	--	1	--	--	--	--	15	705	12	53	85	71	5	147	
		526	513	--	39	--	--	--	--	1078								

É v	A képzők és növendékek száma az intézetek jellege szerint										A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert
	áll.	r. k.	g. h.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.	izr.		
1888	férfi	17	14	4	4	4	10	1	—	54	1163	273	269	377	257	23	128	676
		897	635	248	243	205	189	73	—	2490								
	nő	5	9	—	1	—	—	—	—	15	723	9	69	86	77	3	120	
		544	485	—	58	—	—	—	—	1087								
1889	férfi	17	14	4	4	4	10	1	—	54	1283	271	301	470	264	16	151	774
		974	730	260	271	235	199	87	—	2756								
	nő	5	9	—	1	—	—	—	—	15	698	7	86	84	64	3	140	
		512	496	—	74	—	—	—	—	1082								
1890	férfi	17	14	4	4	4	10	1	—	54	1298	294	296	480	290	10	153	839
		1021	720	262	272	235	215	96	—	2821								
	nő	5	9	—	1	—	—	—	—	15	727	6	92	71	88	3	131	
		488	546	—	84	—	—	—	—	1118								
1891	férfi	17	14	4	4	4	10	1	—	54	1362	310	299	460	290	13	169	794
		1076	742	275	270	215	217	108	—	2903								
	nő	5	9	—	1	—	—	—	—	15	733	13	96	91	59	4	153	
		503	559	—	87	—	—	—	—	1149								

É v		A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint									A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert								
		áll.	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref	ev.	unit.	izr.									
1892	férfi	17	14	4	4	3	10	1	—	53	1467	316	348	438	281	13	154	746								
		1086	774	291	317	228	221	100	—	3017																
	nő	5	9	—	1	—	—	—	—	15									880	11	116	66	65	4	135	310
		546	622	—	109	—	—	—	—	1277																
1893	férfi	17	14	4	4	3	9	1	—	52	1455	364	346	460	336	20	143	806								
		1107	776	332	313	237	267	92	—	3124																
	nő	5	9	—	1	—	—	—	—	15									865	32	136	92	61	5	133	354
		559	637	—	128	—	—	—	—	1324																
1894	férfi	17	13	4	4	3	7	1	—	49	1452	310	325	401	329	33	165	956								
		1107	747	282	294	196	227	117	—	3016																
	nő	5	11	—	1	—	—	—	—	17									1040	14	138	104	69	9	137	349
		636	751	—	124	—	—	—	—	1511																
1895	férfi	17	13	4	4	3	6	1	—	48	1425	365	316	435	374	37	173	920								
		1227	738	271	324	212	246	117	—	3125																
	nő	5	14	—	1	—	—	—	1	21									1195	19	129	135	90	11	165	479
		631	920	—	114	—	—	—	79	1744																

É v		A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint									A növendékek vallás szerint							Okleve- let nyert
		áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.	izr.	
1896	férfi	17	13	5	4	3	6	1	—	49	1400	329	411	400	377	49	145	988
		1349	620	297	315	162	265	103	—	3111								
	nő	5	15	—	1	—	—	—	1	22	1409	19	118	135	109	18	133	483
		667	1117	—	97	—	—	—	60	1941								
1897	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	1439	381	461	475	370	58	166	841
		1470	622	344	344	193	259	118	—	3350								
	nő	5	15	—	1	—	—	—	1	22	1504	28	171	208	123	21	149	487
		673	1330	—	149	—	—	—	52	2204								
1898	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	1620	406	492	530	402	53	185	858
		1640	684	372	388	214	273	117	—	3688								
	nő	5	15	—	1	—	—	—	1	22	1628	25	148	238	130	19	147	655
		733	1434	—	125	—	—	—	43	2335								
1899	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	1831	402	481	625	390	64	197	946
		1836	711	355	368	268	267	125	—	3990								
	nő	7	15	—	1	—	—	—	1	22	1883	48	175	278	162	29	170	639
		838	1689	—	151	—	—	—	67	2745								

É v		A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint									A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert	
		áll.	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	unit.	izr.		
1900	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2036	475	513	729	424	58	205	955	
		2033	860	406	387	322	307	125	—	4440									
	nő	6	17	—	1	1	—	—	1	26	2219	60	175	342	209	25	222		844
		1019	1972	—	140	12	—	—	109	3252									
1901	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2207	453	533	771	513	68	219	1093	
		2112	938	410	424	369	374	137	—	4764									
	nő	7	18	—	1	1	—	—	1	28	2563	64	172	399	237	32	210		897
		1120	2214	—	146	57	—	—	140	3677									
1902	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2255	503	583	815	573	61	248	1150	
		2167	1015	460	461	364	414	157	—	5038									
	nő	7	18	—	1	1	—	—	1	28	2748	71	175	486	227	28	205		1135
		1173	2447	—	141	71	—	—	158	3990									
1903	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2349	519	607	871	650	55	244	1183	
		2257	1001	507	515	415	446	154	—	5295									
	nő	7	19	1	1	2	—	—	1	31	2827	92	165	559	254	27	270		1234
		1214	2531	36	130	169	—	—	114	4194									

É v	A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint										A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert
	áll.	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	unit.	izr.		
1904	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2494	550	500	919	640	58	260	1236
		2346	1044	563	421	436	452	154	—	5421								
	nő	7	19	1	1	3	1	—	2	34	2900	106	174	643	293	30	335	1235
		1316	2464	37	128	238	21	—	277	4481								
1905	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2485	503	504	933	613	52	248	1355
		2364	1021	529	416	412	444	142	—	5328								
	nő	7	19	1	1	3	1	—	2	34	2872	123	150	694	286	30	334	1259
		1318	2405	70	112	327	26	—	227	4489								
1906	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2697	487	501	990	621	50	249	1325
		2393	1176	526	409	448	484	159	—	5595								
	nő	7	19	1	1	4	1	—	1	34	3188	148	149	776	315	32	427	1252
		1508	2651	95	98	414	48	—	221	5035								
1907	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2659	514	406	892	591	38	224	1305
		2281	1128	585	333	391	450	156	—	5324								
	nő	7	19	1	1	4	1	—	1	34	3 91	128	127	672	316	32	368	1205
		1396	2592	87	85	435	52	—	187	4834								

É v		A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint								A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert	
		áll.	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g.kel.	ref.	ev.	unit.		izr.
1908	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2518	487	353	858	547	32	209	1325
		2176	1077	529	281	378	411	152	—	5004								
	nő	8	19	1	1	4	1	—	—	34	2985	138	119	672	306	26	290	1246
		1338	2538	74	81	449	56	—	—	4536								
1909	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2509	469	342	780	558	23	181	1177
		2117	1051	508	275	340	447	124	—	4862								
	nő	8	19	1	1	4	1	—	—	34	2923	149	101	684	313	22	263	1010
		1204	2566	83	72	474	56	—	—	4455								
1910	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2423	446	306	738	541	16	144	1101
		2057	963	473	244	321	450	106	—	4614								
	nő	8	19	1	1	4	1	—	—	34	2956	140	103	659	286	27	240	1108
		1152	2575	77	57	491	59	—	—	4411								
1911	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2479	441	329	757	531	11	119	1121
		2065	1010	467	260	328	448	89	—	4667								
	nő	8	19	1	1	4	1	—	—	34	2927	137	118	682	287	23	211	951
		1151	2512	73	75	505	69	—	—	4385								

É v		A képzők és növendékek száma az intézetek jellege szerint									A növendékek vallás szerint							Oklevelet nyert
		áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.	izr.	
1912	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2394	445	353	708	535	15	108	1063
		2046	944	467	277	339	461	74	—	4558								
	nő	8	19	1	1	4	1	—	—	34	2988	142	133	683	313	22	187	
		1144	2584	73	81	509	77	—	—	4468								
1913	férfi	18	11	5	4	3	6	1	—	48	2370	446	363	681	51	21	105	943
		2045	935	450	281	283	434	75	—	4503								
	nő	8	20	1	1	4	1	—	—	36	3183	157	165	691	333	24	165	
		1156	2760	75	106	537	84	—	—	4718								
1914	férfi	19	11	5	4	3	6	1	—	49	2561	528	414	650	551	30	115	1060
		2210	955	543	335	288	464	84	—	4879								
	nő	8	20	1	1	4	1	—	—	35	3277	177	201	713	353	30	179	
		1205	2848	119	119	563	76	—	—	4930								
1915	férfi	21	11	5	4	3	6	1	—	51	2453	486	388	677	519	30	118	875
		2159	925	475	303	289	469	81	—	4701								
	nő	8	20	2	1	4	1	—	—	36	3476	214	210	757	371	27	231	
		1308	3013	184	127	567	87	—	—	5286								

É v		A képzők és a növendékek száma az intézetek jellege szerint									A növendékek vallás szerint							Okleve- let nyert
		áll.	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	izr.	egyleti	összesen	r. k.	g. k.	g. kel.	ref.	ev.	unit.	izr.	
1916	férfi	21	11	5	4	3	6	1	—	51	2528	483	341	741	536	35	131	1363*
		2290	900	481	254	344	441	85	—	4795								
	nő	8	20	2	1	4	1	—	—	36	3779	274	262	867	459	31	255	
		1415	3339	262	125	687	99	—	—	5927								
1917	férfi	21	11	5	4	3	6	1	—	51	2500	338	299	741	488	27	128	757
		2264	751	433	225	367	394	87	—	4521								
	nő	8	20	2	1	4	1	—	—	36	4234	319	290	964	498	27	270	
		1601	3731	312	165	693	100	—	—	6602								
1918	férfi	22	11	5	4	3	5	1	—	51	2742	409	339	780	387	37	126	1035
		2566	877	326	241	421	296	93	—	4820								
	nő	8	20	2	1	5	2	—	—	38	4437	267	211	1053	588	24	258	
		1675	3902	187	125	741	208	—	—	6838								

*) Azért ilyen nagy szám, mert a III. éves növendékek közül is sokan leképesítőztek, néhány hetes tanfolyam elvégzése után. Lásd VKM. jelentése az 1915/6—19 7/8. évről 21. l.

Kiss József.

Tanfolyam testnevelő tanárok számára.

A közoktatásügyi miniszter a tanítóképzők testnevelést tanító tanárai részére június 30-tól július 16-ig a budapesti Testnevelési Főiskolán tanfolyamot szervezett. A tanfolyamon való részvétel minden testnevelést tanító tanárra kötelező volt, viszont a résztvevő tanárok a tanfolyam idejére a fizetési osztálynak megfelelő napi díjat és utiköltség-megtérítést kaptak.

Ezt a tanfolyamot annak a felismerése hozta létre, hogy az egyes iskolafajták közül a tanítóképzőkben folyó testnevelő munka hat el a legszélesebb néprétegekig. A tanítóképző-int. növendékek szerzett gyakorlati készségüket és elméleti tudásukat egyszerűen ugyanis mint működő tanítók nemcsak a népiskolai tanulók százezreibe plántálják át, hanem a levente-egyesületekben folyó testnevelő munkájukkal a 12-21 éves ifjúság szélesebb rétegeit is hatásuk körében tartják.

Ennek a széles rétegekre kiterjedő hatásnak a felismerése indította a minisztérium testnevelési ügyosztályának tetterős vezetőjét, vitéz *Tárczay Feliczius* Románt a tanfolyam megszervezésére és a kötelező részvétel elrendelésére.

A tanfolyam június 30-án reggel 7 órakor kezdődött. *Dr. Szukováthy Imre*, a Testnevelési Főiskola igazgatója nyitotta azt meg s meleg szavakkal üdvözölte az összegyűlt tanárokat. Körültekintő gondossággal mindent megtett, hogy a tanfolyam hallgatói jól érezzék magukat.

A tanfolyamon az összes állami és felekezeti tanítóképzők tanárai részt vettek. Egyik-másik tanítóképző két tanárral is. A bpesti I. ker. áll. tanítóképzőből *Nagy Ferenc* tanár és *Dexler István* felügyelő tanár, a bajaiból *Flóra Sándor* és *Stich Nándor* tanárok, a csurgóiból *Székely Zoltán* és *Mácsay Károly*, a jászberényiből *Pazár Zoltán* és *Blénessy János* voltak jelen. A többi intézet a következőkép volt képviselve: Kiskunfélegyháza (áll.) *Tulit Péter*, Kőszeg (áll.) *Pödör Béla*, Nyiregyháza (áll.) *Petrasskó László* óraadó tanár, Pápa (áll.) *Csiky István*, Esztergom (kir. kath.) *Bárdos Béla*, Eger (r. kath.) *Szokolovszky Béla*, Győr (kir. kath.) *Polesinszky Béla*, Pécs (r. kath.) *Kuchta Béla*, Kalocsa (r. kath.) *Dundler Gyula* és *Pastyik Gyula*, Nagykőrös (ref.) *Vargha Jenő*, Sopron (evangélikus) *Dégay Zoltán*, Miskolc (evangélikus) *Szabó József*, Szeged (kir. kath.) *dr. Mandola Aladár* és *Kövessy Jenő*, Körmen (áll. polg. fiúiskola) *Szlamka Antal*, Esztergom—Nyergesújfalu *Mihalovitch Gyula* el. isk. tanító. Tanítóképzői tanár volt tehát 23, polg. iskolai 1 és elemi iskolai tanító 1.

A tanfolyamon a napi elfoglaltság nagyon komoly volt. Reggel 7-től 12-ig, d. u. 4-től 7-ig, a nap legmelegebb órái alatt 12-től d. u. 4 óráig volt szünet, tehát napi 8 órai munkát jelentett a tanfolyam.

Reggel 7-8-ig volt gyakorlati torna *Kmetykó* János főiskolai tanár vezetésével; anyaga az elemi iskola mozgásanyagából 5-6 óraterv feldolgozva, a második héten a tanítóképző anyagát tornáztuk szintén 5-6 óraterv keretében.

A 7-8-ig általunk is eltornázott anyagot 8-9-ig lejegyeztük. Minden hallgató vihetett magával 5-6, elemi iskolai korú gyermekek számára összeállított, mintaóratervet s 5-6 mintaóratervet a tanítóképző-int. növendékek korának megfelelő gyakorlatanyagból összeállítva. Minden tanfolyamhallgató ezen felül megkapta az Országos Testnevelési Tanács munkálatai c. könyvsorozatból: *A nevelő testgyakorlás tanításanyaga korosztályoknak megfelelő csoportosításban, valamennyi tanintézet részére* című munka három kötetét, amelyet *Kmetykó* János és *Misángyi* Ottó állítottak össze. Az I. kötet az iskolai tornatanítás elméletét és módszerét, a III. kötet leányok számára 4 éves kortól a 18 éves korig alkalmas testnevelő gyakorlatanyagot tartalmazza; a IV. kötet ugyanezeket fiúk számára; ezekből a kapott mintaóratervek alapján a tanulók korának megfelelő nevelő testgyakorlatok összeállíthatók.

Az első héten (június 30-július 5-ig) délelőtt 9-11-ig a fiúk számára összeállított anyagból eljátszottuk a 7 éves gyermekek számára előírt játéktanyagtól kezdve az összes játékokat *Záborszky* főiskolai óraadó tanár vezetése mellett. Sok új játék kerül be ennek alapján a tanítóképzőbe is, meg a népiskolába is.

A második héten (júl. 7-12-ig) naponta 9-11-ig *Misángyi* Ottó a szabadtéri sportok és az atletika tanára ismertette és gyakorolta is velünk a különböző futások, dobások, ugrások stílusát és tréningmódját. Mindegyikünk saját képességéhez mérten törekedett maga is bemutatni a helyes stílust. Sok apró fogás, finomság, tréningmód került megbeszélésre és feljegyzésre is.

Naponta 11-12-ig úszástanulás lett volna program szerint. A Császárfürdő napi beosztása miatt azonban ezt délután 2—3-ig gyakoroltuk *Kugler* Sándor útmutatásai szerint *Kerezszy* Endre főiskolai gyakornok vezetésével.

Tánc volt d. u. 4-5-ig. A modern táncok térhódításának ellen-súlyozására a magyar táncok, a magyar kettős, a körmagyar, palotás és toborzó volt a feladat. Néhány kedves svéd és norvég táncot is elsajátítottunk.

Naponta délután 5-7-ig leveleoktatói kiképzésben részesültünk vitéz *Luby* főtanácsnok-főiskolai tanártól, aki nagy egyszerűséggel és lelkesedésével bennünket is magával ragadott s bár a napi munkától fáradtak voltunk, lelkesen gyakorlatoztunk és harsány hangon vezényeltünk a nagy sportpálya zöld fűvén.

Az utolsó három nap (júl. 13-16-án) új előadások iktatódtak a napi programba. *Malán* István antropometriai óráin a test arányos fejlődésének és a modern mérő módszereknek nagyon érdekes és újszerű megvilágítását adta.

Szukováthy Imre főiskolai igazgató a sportolás egészségügyi

vonatkozásait világította meg, különösen a szív, a tüdő, a gyomor, a vese működése és a sportolás kapcsolata keltett nagy figyelmet és érdeklődést.

Jávor Albert pedig a test nevelését állította be a pedagógia rendszerébe szisztematikusan felépített és választékos stílussal előadott fejtegetéseiben.

A minisztérium részéről tanfolyamunk iránt nagy volt az érdeklődés.

Július 7-én délután *Greszler* Jenő miniszteri tanácsos, ügyosztályunk főnöke és *Horn* József igazgató, ügyosztályunk referense látogatták meg tanfolyamunkat. A nagy sportpályán bemutatott mozgásos gyakorlataink, játékaink és atlétikai számaink után ügyosztályfőnökünk közvetlenhangú meleg elismeréssel üdvözölte a tanfolyam hallgatóit, akik — ime — a szünidei pihenés helyett a nyári melegben nehéz testgyakorlással töltik a napot, hogy a magyar tanítóképzést és ezen keresztül a magyar népoktatást az újabb eljárások és gyakorlatok elsajátításával még értékeesebbé, még tartalmasabbá tehessek.

Ügyosztályfőnökünk közvetlenhangú elismerő szavai nagyon jó hatást gyakoroltak ránk s *dr. Mandola* Aladár szegedi kartársunk tolmácsolta köszönetünket s tartalmas beszédében az új idők aktív ember típusának nevelését jelölte meg célul s ehhez eszközül több testnevelésre van szükség, mint amilyen a mi diákkorunkban a tornaóra volt.

Ügyosztályfőnökünk ezután minden egyes tanfolyam hallgatóval váltott pár közvetlen és meleg szót. Július 14-én a testnevelési ügyosztály vezetője, vitéz *Tárczay* Feliczides Román miniszteri tanácsos látogatta meg tanfolyamunkat.

Szukováthy Imre dr. a főiskola igazgatója üdvözölte a testnevelési osztály főnökét, külön is kiemelte, hogy ennek a tanfolyamnak a létrejötte kizárólag az ő kezdeményezése és érdeme. A testnevelési ügyosztály főnöke válaszában kiemelte, hogy az összes iskolafajok közül a tanítóképző-intézetekben folyó testnevelő munkát látja a legnagyobb hatásúnak és legfontosabbnak s ha igaz volt az, hogy a német erő 1870-ben az iskolamesterek munkája alapján épült, akkor nekünk — akiknek ma nem egy, hanem négy Elzász-Lotharingiánk van — sokszoros gondot kell iskolamestereink nevelésére fordítanunk, ezt a nagy célt pedig a tanítóképző-intézetek tanárai útján érhetjük csak el. Ez a gondolat vezette a tanfolyam szervezésében, ez vezet el ezután is a tanítóképző-intézetek különösebb figyelemben való részesítésében.

Iskolánk és tanári munkánk értékelésének ez az elismerése mély hatást gyakorol ránk s *Nagy* Ferenc budai kartársunk köszönte meg munkánk elismerő méltánylását s üdvözölte a magyar testnevelés agilis szervezőjét és fejlesztőjét, vitéz *Tárczay* Feliczides Románt. Július 16-án délután 6 órakor ünnepi keretek között zárult tanfolyamunk. Jelen voltak: *Demény* Károly ny. államtitkár, az Országos Testnevelési Tanács társelnöke, vitéz *Horváth*

László vezértanácsnok, *Neviczky* Antal és *Holly* Jenő tanácsnokok, *Balázs* Béla főigazgatói teendőikkel megbízott áll. tanítóképző-int. igazgató, *Molnár* Oszkár a főigazgatóságához beosztott áll. tanítóképző-int. igazgató és *Mesterházy* Jenő tanítóképző-int. megbízott tornaszakfelügyelő. A Testnevelési Főiskola részéről dr. *Szukováthy* Imre kormányfőtanácsos, a főiskola igazgatója, *Kmetykó* János és *Misángyi* Ottó főiskolai tanárok, vitéz *Luby* főtanácsnok, főiskolai előadó tanár, *Jávor* Albert főiskolai titkár, előadó tanár.

Kmetykó János főiskolai tanár vezetésével játékos elemi iskolai tornagyakorlatokat, majd mozgásos tornát mutattunk be; ezután atlétikai számok és játékok következtek, végül leventegyakorlatok és vezénylés zárta be a programot, ezután díszmenetben vonultunk fel a sportpályán s rajból vonalba fejlődve állottunk fel.

Szukováthy Imre főiskolai igazgató üdvözölte zárőnnepünkön megjelent notabilitásokat s a tanfolyam sikerét annak a lelkesedésnek érdeméül írja, amellyel az egész tanfolyam alatt találkoztak az összes előadók. *Demény* Károly, az Országos Testnevelési Tanács társelnöke meleg elismeréssel szólt a tapasztaltakról s a testnevelés ügyének további szeretetére és felvirágoztatására buzdított bennünket. Vitéz *Horváth* László vezértanácsnok a magyar leventemozgalom és a leventeegyesületek felkarolását és a tömegnevelésben rejülő nemzeti erőt hangsúlyozta. Dr. *Mandola* Aladár szegedi kartársunk válaszolt elvi magaslaton mozgó szép beszédben az üdvözlésekre s kiemelte, hogy a mai fiatalság nevelése sokkal értékesebb, mert aktív, cselekvő embertípust akar nevelni. A mi iskolai nevelésünk s benne tornaóráink ezelőtt nem voltak komoly órák s a tanár-típus se az aktív ember típusa lett, hanem passzívek, szemlélődők s az élettől visszahúzódók voltunk, pedig nekünk életformálóknak, életalakítóknak kell lennünk. Ehhez az életerőtől duzzadó új tipushoz ad tetterőt és bátorságot a testnevelés s a testi erejét érző egészséges és ügyes ember alakítja majd az életben aktívvá, cselekvő erővé a magyar ifjúság fejlődő erejét és lelki energiáját is.

Végül megemlítem, hogy a tanfolyamon benső, kollégiális hangulat volt mindvégig s külön is kiemelem *Jávor* Albert kartársunk, főiskolai titkár és köztartásvezető érdemeit, aki tápláló és ízletes étkezésünkről gondoskodott, ami napi 8 órai testi munka mellett elsőrendűen fontos volt s ezenfelül is minden kérdésben készségesen és szíves szeretettel állt rendelkezésünkre.

Mácsay Károly.

— A jászberényi áll. tanítóképző új épülete. —

EGYESÜLETI ÉLET.

Választmányi ülések.

I. Egyesületünk 1950. április hó 7-én a budapesti II. ker. tanítónő-képző-intézetben *Párvy* Endre elnöklete alatt megtartott választmányi ülésén megjelentek: dr. *Frank* Antal, dr. *Becker* Vendel, *Gömöri* Sándor, dr. *Dehény* Mária Alacoque (Kalocsa), *Jaloveczky* Péter, *Maurer* Mihály, dr. *Novy* Ferenc, *Osváth* Ferenc (Nagykőrös), dr. *Szemere* Samu, dr. *Harmos* Sándor, *Haitsch* Ella, *Németh* Edith, *Gyulayné* Grátz Márta, *Grynaeus* Ida, *Jaloveczkyné* *Czinkovszky* Kornélia, *Jancsó* Erzsébet, *Bartal* Alajos (Esztergom), *Gerencsérné* *Szánthó* Jolán, *Kostyál* Ilona, *Kádár* Ilona, *Keszler* Károly, *Schön* István, *Éber* Rezső, *Balázs* Béla, *Homor* Imre (Esztergom), *Pócza* József, *Molnár* Oszkár, *W. Lajos* Mária dr., *Váradi* József, *Nagy* Ferenc, *Fehér* Aranka, *Roda* Mária, *Faltányi* Margit, *Novák* Eszter és *Mihalik* József.

1. Elnök üdvözli a megjelenteket, különösebben a vidékről feljőtteket és bejelenti: a) *Balázs* Béla megbízott főigazgató az egyesület részéről megbízatása alkalmából küldött üdvözetet és jókívánságokat igen megleghangú levélben köszönte meg; b) az egyesület által a tanító-képzőkben tartandó gépirás-, gyorsírás- és eszperantó-tanfolyamokra vonatkozó kérelmet a minisztériumnak nincsen módjában teljesítenie; c) *Ágoston* Vendel tanár (Baja) az egyesületből való kilépését bejelentette. — A választmány tudomásul veszi az elnöki bejelentéseket.

2. Elnök előterjeszti *Lukács* Béla nyíregyházai igazgatónak a titkár útján szóbelileg küldött javaslatát, melyben kéri az országos egyesületet, hogy az ellátási díjnak realisabb megállapítása és azoknak az egyes intézetekre nézve az igazgatóktól bekért árlapok alapján a helyi körülményekhez való alkalmazkodása tárgyában foglaljon állást és tegye meg a szükséges lépéseket.

A javaslathoz *Frank* Antal szól hozzá, aki azt igen fontos kérdésnek tartja, amellyel egyesületünknek foglalkoznia kell. Kifejti, hogy

a növendékeként most az államtól kapott 30 P. ellátási díj nem elegendő arra, hogy abból a növendék megfelelő élelmezést kapjon. Kívánatos lenne ennek az ellátási díjnak az emelése, mégpedig nem az egész országban egyformán, hanem minden egyes intézetnél a tényleges szükségletnek megfelelően. *Éber* Rezső a kérdést szintén nagyon fontosnak tartja és annak általánosabb színezetet is kívánna adni. Nem érthető meg ugyanis és nem megnyugtató gondolatokra ad alkalmat az a mostani állapot, hogy ugyanazon fejlődő életkorban lévő képezdész, képezdésznő, ludovikás és egyéb internátusban lévő ifjak élelmezésére különböző összegek vannak megállapítva és úgy tűnik fel a dolog, hogy az aránylag legszegényebb néposztályból kikerülő tanítónövendékek ellátására a legkisebb összeget állapították meg. Ezen az állapoton egységes irányban változtatni kell. *Párvy* Endre, dr. *Becker* Vendel és *Mihalik* József rövidebb hozzászólásai után a választmány az ügyel behatóbban foglalkozik, megállapítja, hogy a mai 30 P. ellátási díj nagyon alacsony és elhatározza, hogy memorandummal fordulunk a minisztériumhoz, hogy az ellátási díjat emeljék és azt az egyes tanítóképzőknel a helyi körülményekhez alkalmazkodva állapítsák meg.

3. Elnök felkérésére dr. *Hamos* Sándor előadja a szaktanárok által a magyar nyelvből tanítandó és annak népiskolai tanítási módszerére vonatkozó javaslatát.

Az előadáshoz hozzászóló *Párvy* Endre előrelátta, hogy a rendelkezésre álló kevés idő miatt a módszeres rész tárgyalásánál sok akadály lesz, azt meggondolandónak tartja, hogy az eddig a pedagógushoz tartozott beszéd- és értelemgyakorlatok tanítási módjának tárgyalását újabb teherként a magyar nyelv tanárára rójjuk. *Frank* Antal szerint a beszéd- és értelemgyakorlatok módszerének tanítását a pedagógusra kell bízni, aki azzal behatóbban foglalkozhatik s nem egyóra hosszúig, mint az idő rövidege miatt a magyar nyelv tanára. Az olvasás és írás megtanításának módját is a pedagógus tanítsa. Az olvasmánytárgyalásnál a munka megoszlik a szaktanár és a pedagógia tanára között, a történeti rész mindenesetne a szaktanáré. A fogalmazás módszerének begyakorlására már a képzőben kapjon a növendék olyan feladatokat a szaktanártól, minő fajtákat az elemisták kapnak. A nyelvi magyarázattal mind a két tanár foglalkozzék, kiknek működésükben összhangnak kell lennie, különben a növendék nem fogja tudni, hogy mit is cselekedjék. *Grynaeus* Ida szerint szűkíteni kell azon, amit az előadó előadott; a szaktanárnak meg kell emlékeznie azokról a törvényekről is, melyek a magyar nyelvet, mint közoktatási nyelvet biztosítják. — *Maurer* Mihály a beszéd- és értelemgyakorlatokat a szaktanár által tanítandónak véli és a történeti fejlődésnél a kisebbségi iskolákról is említést tenni kíván. — Dr. *Novy* Ferenc aggályát fejezi ki, hogy az előadott anyagnak, ha a rendelkezésre álló 6 óra alatt akarjuk elvégezni, lesz-e valami értéke? A történeti rész legtöbbjét, mint főiskolai anyagot, el kell hagyni. Kívánsága lenne, hogy a TITOE nyilatkoztassa ki a rendelkezésre álló idő kevés voltát. — *Balázs* Béla szintén kevésnek tartja az időt; a beszéd- és értelemgyakorlatokat ő is a pedagógusnak utalja, általában véve minden szaktanár az ő tárgyának népiskolai anyagát taglalja részletesen, mert ez csakis az ő dolga lehet. — *Nagy* Ferenc tulajdonképpen szeretné világosan látni, hogy hát mi is legyen a mostani 6 óra alatt a magyar szaktanár dolga a népiskolai módszeres részből. A beszéd- és értelemgyakorlatok maradjanak a pedagógusnál; a szaktanár a képzői fogalmazásokat végezze úgy, hogy már abból elsajátítsák a növendékek az elemi módszert; a történelmi rész is elhagyható. Indítványozza az idő

ilyen felhasználását: tanterv, tanmenet és némi történelem 1 óra; tankönyvek és vezérkönyvek ismertetése 1 óra; a többi 4 óra használtassék fel a tanár által mintatanításokra, melyeket tartalmas előkészítés és megbeszélés kísérne; ezek vonatkoznak a helyesíráásra, nyelvtani részre, olvasmánytárgyalásra és fogalmazásra. *Párvy* Endre örvend annak, hogy a téma ilyen élénk vitát szült, ebből is látszik, hogy a kérdés nagyon fontos. Kifejti a felolvasott javaslat tárgyalásának keletkezési történetét, célszerűségét és rámutat arra, hogy a népiskolai tananyag módszeres feldolgozásában a közreműködő szaktanárok és a pedagógia tanárának szerepe még mindig nem elegendően tisztázott. Mivel szinte zsinórmértékeket akarunk alkotni az egyes szaktárgyak népiskolai tanítási módszereire vonatkozólag és ezek megbeszélése több időt követel, javaslatára a kérdés folytatását a választmány, köszönetet mondva az előadónak fáradozásáért, a jövő ülésre halasztja.

4. Elnök javaslatára a választmány kimondja, hogy ezévi közgyűlését 1950. június 8-án d. e. 10 óraker tartja a budapesti II. ker. tanítónőképzőben. Tárgysorozat: Elnöki megnyitó. Főtitkári jelentés. Pénztárnoki jelentés. Előadás. Indítványok tárgyalása, közöttük a jövő közgyűlés helyének megállapítása. A választás eredményének kihirdetése. Az előadóról való gondoskodásra és ha a körülmények megengedik, egy hangverseny rendezésére a választmány az elnököt kéri fel.

5. Mivel a választmányi ülés után közvetlen a jelölőbizottság fog ülésezni, *Párvy* Endre ismerteti a jelölőbizottság munkáját és feladatát, üdvözlí annak jelenlevő elnökét, *Sztankó* Béla c. kir. főigazgatót, majd az ülést berekeszti.

II. Egyesületünknek 1950. május hó 12-én a bpesti VII. ker. áll. tanítónőképzőben tartott választmányi ülésén *Párvy* Endre elnöklete alatt jelen voltak: *Jaloveczky* Péter, *Pócza* József, *Mellau* Márton (Debrecen), *Horváth* B. Kristóf (Szeged), *Váradi* József, dr. *Prohászka* Ferenc, *Frigyes* Béla, dr. *Csada* Imre, *Mesterházy* Jenő, *Szántó* Lenke, dr. *Novy* Ferenc, *Farkasdy* Zoltán, *Harmos* Sándor dr., *Nagy* Ferenc, *Schön* István, *Maurer* Mihály, *Bertha* Mária, *B. Braun* Angella, *Jaloveczkyné Czinkovszky* Kornélia, *Ruisz* Márta, *Girtler* Mária, *Farkas* Mária, *Mácsay* József, *Biberauerné Abonyi* Julia, *W. Lajos* Mária dr. és *Mihalik* József.

1. Elnök üdvözölte a megjelenteket, különösebben a vidékieket és örömet fejezte ki, hogy választmányi üléseink ilyen népesek.

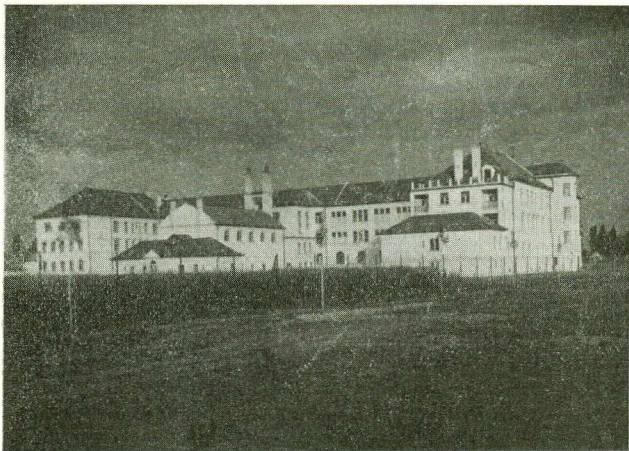
2. Az elnök bejelentései: a) *Gyurjács* András (Budapest), *Nagy* Sándorné (Budapest) és *Gyulai* Aladár (Budapest) tanárokat ajánlatára a választmány a tagok sorába iktatta; b) köszönettel veszi a választmány tudomásul, hogy a budapesti I. ker. *Quint* József-emlékünnepen egyesületünket az elnök képviselte; c) sajnálattal veszi tudomásul a választmány *Orbók* Mór kolozsvári volt igazgató és dr. *Nagy* József tanár elhunytát, kiknek érdemeit az elnök méltatása után a választmány jegyzőkönyvileg örökíti meg. *Orbók* Mór temetésén egyesületünket *Molnár* Oszkár képviselte, a volt növendékek nevében *Nagy* Ferenc beszélt; d) köszönetét fejezi ki a választmány *Lux* Gyula tanárnak, aki a Magyar Országos Eszperantó Egyesület május 11-i országos közgyűlésén egyesületünket képviselte; e) *Gyulai* Aladár tanárnak a Magyar-Holland Bank igazgatósági tagságára vonatkozó felhívásával egyesületünk a hivatalos megkeresés után fog foglalkozni; f) a választmány csatlakozik a Polgári Iskolai Tanárok Országos Egyesületének azon mozgalmához, amely nemzeti ünnepek alkalmával a házak fellobogozására vonatkozik;

g) egy egyesületi tagnak a nevelőnők beosztási és anyagi sérelmei orvoslására vonatkozó javaslatait az egyesület *Grynaeus* Ida igazgató-nak adja ki, megkérvén őt, hogy a nevelőnőkkel lefolytatott levelezés vagy megbeszélés eredményeképpen, ha azoknak tényleg komoly sérelmeik vannak, hozzon kész javaslatot a választmány elé; h) tudomásul veszi a választmány a titkárságnak a tagok részére kibocsájtott kérését, mellyel a belépés, kilépés és lakóhelyváltozás írásbeli bejelentését óhajtja; i) egyesek sérelmesnek találván azt, hogy az új választmányi tagok között egyetlen budapesti sincsen, a választmány megállapítja, hogy a jelölőbizottság teljesen alapszabály szerint járt el s még így is átmenetileg 7 taggal több budapesti választmányi tag van, akik a következő alkalommal ki fognak esni; j) tudomásul veszi a választmány, hogy az egyesület pénztárát és vagyonkezelését az előjáróság megvizsgálta és mindent rendben talált; k) tudomásul veszi a választmány elnöknek a közgyűlés előkészítése körül tett intézkedéseit és újabb megbízást ad a közgyűlésen tartandó előadásnak megfelelő erő által való betöltésére. Elnök indítványára elhatározza, hogy *Greszler* Jenő dr. min. tanácsost az egyesület tiszteleti tagjává választja. Az erről szóló oklevél elkészítésére *Farkasdy* Zoltán tanárt kéri fel; l) a választmány tudomásul veszi elnök bejelentését, hogy a meg nem felelő dátum miatt, nehogy az iskolai év megzavartassék, a közgyűlést nem kapcsoljuk össze hangversennyel.

5. Elnök felkérésére dr. *Prohászka* Ferenc megtartja előadását a földrajz népiskolai tanítási módszerének a tanítóképző tanár által elvégzendő részére vonatkozólag. — A hozzászólások során *Párvy* Endre a javaslatot a kitűzött célnak kitünően megfelelőnek tartja. Örvend, hogy e szak tanárai ügyes és kimerítő vezérfonalat kapnak a javaslat-tal. Az előadottakhoz teljes mértékben hozzájárul, csupán a következő óhajai lennének: szövegessek le, hogy a tanár a tanév melyik felében foglalkozzék a módszerrel; emeltessék ki, hogy a tanmenetet a növendékek a tanárnak a tanítási óra alatt megadott utasításai nyomán otthon készítik el és a tanár azokat időközönként átnézi. *Mesterházi* Jenő szerint az idő fele nem állhat a módszeres rész feldolgozására rendelkezésre, hiszen magának az utasításnak a megismerése 2-5 órát vesz igénybe. Hangoztatni kell a javaslatban, hogy a módszerre fordított órák száma 12-nél több is lehet. — *Párvy* Endre szerint nagy akadály a tanításnál az, hogy a módszerre vonatkozó rész már megjelent, de a lakóhelyismertetésre még nincsen megfelelő minta. Javaslatára a választmány kimondja, hogy Budapest lakóhelyismertetésnek a megjelenését sürgősen szükségesnek tartja. Dr. *Novy* Ferenc a mellett, hogy elismeréssel adózik az előadónak a kitünő munkáért, az előadónak a *Farkas* Sándor-féle vezérkönyvre tett némely kritikai megjegyzését, minthogy azok nem mindenben felelnek meg az ő és más szakemberek véleményének, a javaslat végleges szövegezésében megfelelőbb módon elhelyezni kéri. — *Braun* Angela kérdést tesz fel, hogy megfelelő tan-könyv híján a növendékek miképpen tegyék sajátjukká a tanár által elmondottakat, melyre *Mellau* Márton a Fodor-féle módszertani kézikönyvet ajánlja, a választmány szerint pedig semmi akadályja nem lehet annak, hogy a növendékek eredménytárszerűleg jegyzeteket készítsenek.

Elnök megköszönve az előadónak értékes előadását, az ülést be-rekesztette.

Mihalik József, titkár.

— A jászberényi tanítóképző új épülete az udvar felől. —

Közgyűlési jegyzőkönyv.

Egyesületünk 1950. június hó 8-án a bpesti II. ker. állami tanítónő-képző-intézetben tartotta XX. rendes közgyűlését.

Jelen voltak *Párny* Endre elnökle alatt: özv. *Loczka* Józsefné, *Madzsar* Imréné, dr. *Nagy* Zsigmond, *Madzsar* Imre, *Bozsik* Béla, *Sarudy* Ottó, *Balázs* Béla, dr. *Loczka* Alajos, dr. *Körös* Endre, özv. *Gerencsér* Istvánné, *Várad* József, *Bertha* Mária, *Jaloveczkyné* *Czinkovszky* Kornélia, *Ibererné* *Popovics* Olga, *Németh* József, *Kirchmayer* Győző (Pápa), *Szóts* Gyula, *Répay* Dániel, *Gömöri* Sándor, *Horváth* Jolán, *Jancsó* Erzsébet, *Szántó* Lenke, *Erdélyi* Olga, *Patyiné* *Láng* Mária, *Bagó* Margit, *Sztankó* Béla, *Pócza* József, *Molnár* Oszkár, *W. Lajos* Mária dr., *Strauchné* *Entz* Jolán, *Kostyál* Ilona, *Kádár* Ilona, *Sugár* Margit, dr. *Frank* Antal, *Vadász* Zoltán (Szeged), *Szalatsy* Richard, *Kristofcsák* Lajos, *Marczelly* Kornél, *Kovács* Dezső (Sárospatak), *Medgyesi* Marida, dr. *Zsindely* Katalin, *Szontágh* Katalin, *Girtler* Mária, *Máchik* Ida (Pápa), dr. *Szemere* Samu, dr. *Harmos* Sándor, *Éber* Rezső, dr. *Nový* Ferenc, dr. *Eber* Zoltán, *Mácsay* Károly (Csurgó), *Németh* Sándor, *Mesterházy* Jenő, *Lux* Gyula, *Jaloveczky* Péter, dr. *Prochaska* Ferenc, *Móczár* Miklós (Jászberény), *Csada* Imre dr., *Blénessy* János (Jászberény), *Kovách* János dr., *Stroke* Henrik, dr. *Kosáry* János, *Drozdy* Gyula, *Schön* István, *Irtzing* F., *Farkasdy* Zoltán, *Pfeiffer* Ilona, *Tabódy* Ida, *Fehér* Aranka, *Schwarz* Károly és *Mihalik* József.

1. *Párny* Endre elnöki megnyitójában bejelenti, hogy a mai közgyűlés fordulópontot jelent az egyesület életében, mert a mai közgyűlés már a jóváhagyott új alapszabályok alapján hivatott egybe. Vázlatosan ismerteti az új alapszabályt és kiemeli annak legfontosabb újítását: a havonta megtartandó taggyűléseket, melyek a régebbi választmányi ülésekkel szemben minden tag részére hozzászólási és szavazati jogot biztosítanak. Ezzel kapcsolatban azon reményét fejezi ki, hogy ez a demokratikus jogkiterjesztés jótékony hatást fog gyakorolni egyesületi életünkre. Kifejti azt az óhaját, hogy az egyesületi életet és munkát együttérzés, áldozatkészség és egyútonjárás hassa át. Majd áttér a

jelen tanítóképzés bajaira, szól a túlterhelésről, a szakképzés nem elegendő voltáról és a bizonyos értelemben nem megfelelő nívóról, mellyel kapcsolatban örömet fejez ki afelett, hogy az I. osztályba való növendékfelvételnél a nívó már emelkedett, mert a tanítóképzőkbe már csakis legalább jórendű növendék vehető fel és véleménye szerint, ha ez a rendelet még bizonyos zenei előképzettséget is követelne, a nívó emelése még inkább biztosított lenne. Elgondolása szerint a szakképzés érdekében bizonyos túlterhelő tárgyaktól tantervünket meg kellene szabadítani; a gyakorló iskolák számát emelni; a részletes módszertan tanítását a gyakorló iskolai tanítók kezébe adni; a rajzoktatást, a súlyt a táblai rajzoltatásra helyezve, át kell reformálni. Ezen célok eléréséhez lelkes együttműködést és az egyesület szeretetteljes támogatását kéri a tagoktól.

A közgyűlést megnyitva, üdvözlöi a vendégeket: dr. Nagy Zsigmond min. tanácsost, aki a közoktatásügyi minisztérium nevében, Bozsik Béla igazgató-tanítót, aki a Magyarországi Tanítóegyesületek Szövetsége nevében, dr. Madzsar Imrét, az Orsz. Közoktatási Tanács főttkárát, dr. Loczka Alajos tanárt, Szóts Gyula tanárt, a Középiszkolai Tanáregyesület képviselőjét, valamint az összes vendégeket és az egyesületi tagokat.

Dr. Nagy Zsigmond a miniszter nevében megköszöni a szeretetteljes üdvözlőket és tolmácsolja a miniszter, az államtitkár és az ügyosztályfőnök urak üdvözlését. A maga részéről kijelenti, hogy mindig szeretettel és megbecsüléssel van az intézmény és az intézményvezetés iránt. Jól tudja, hogy most a tanítók tanítói között van, akiknek lelkesedése, példaadása és munkaszeretete legyen világító fáklyája a magyar tanítóképzésnek. A tanítóképzés, éppen a tanárok munkája folytán, nagy utat futott be és legtudatosabban halad célja felé. Kívánja, hogy a kötelességteljesítő lélek hassa át ezentúl is a tanárságot.

Elnök javaslatára a közgyűlés a következő üdvözlő táviratokat küldi el: Klebelsberg Kuno gróf miniszter urnak: „A Tanítóképző Intézeti Tanárok Országos Egyesülete XX. közgyűléséből hódoló tisztelettel üdvözlöi Nagyméltóságodat, mint a tanügynek évtizedek óta páratlanul nagyrabecsült vezérét. Hogy a nemzeti kultúra felemelését és előrevitelét célzó terveinek alapvető munkáját, a jó tanítóképzést minél megfelelőbben szolgálhassuk, törekvéseinkhez Nagyméltóságodnak kegyes támogatását kérjük“.

Kornis Gyula dr. államtitkár urnak: „A Tanítóképző Intézeti Tanárok Országos Egyesülete XX. közgyűléséből mély tisztelettel üdvözlöi Méltóságodat és kéri kegyes jóindulatát és támogatását egyesületünk számára továbbra is, hogy szerény, de nagyjelentőségű feladatunknak, a tanítóképzésnek, minél jobban megfelelhessünk“.

Bozsik Béla a Magyarországi Tanítóegyesületek Szövetségének köszöntését adja át. Nagy örömmel vette elnök szavaiból tudomásul, hogy a tanítók idejövetele szimpatikus az egyesületnek. Ezt azért jegyzi meg, mert a III. tanügyi kongresszuson úgy látszott, mintha ellentét merültek volna fel a tanárság és tanítóság között. Ezt ő fájjalta és azon munkálkodott, hogy a félreértések eltűnjenek és a két hatalmas tábor megtalálja egymást a nagyfontosságú közös munkában: a tanítóképzés kérdésében, ami csakis együtt oldható meg tökéletesen. Szerencséjének tartja kifejezni, hogy a magyar tanítóság szeretettel és megbecsüléssel gondol minden egyes tanárra és közös erővel óhajtana dolgozni. Amikor az üdvözlőket átadja, kéri, hogy a tanítóképzés kérdésében adjon a tanárság alkalmat a közeledésre és ha erre lehetőség van, akkor a tanítóság

ezt szerencséjének fogja tartani és azzal eltűnik minden ellentét és szebb lesz a jövő.

Dr. *Szóts* Gyula tanár a középiskolai tanárság üdvözlését tolmácsolja és kívánja, hogy a mai terhes időkben a magyarok Istene segítse az egyesületet gazdag programjának diadalra jutásában és kívánja, hogy mindannyian megérjék Magyarország feltámadását.

2. Elnök felkérésére dr. *Loczka* Alajos tanár megtartja előadását: *Az amerikai kultúra és tanítóképzés* címmel. Az előadást egyesületünk közlönye hozza. Elnök az értékes és mélytartalmú előadásért köszönetét fejezi ki és megállapítja az elhangzottak alapján is, hogy a tanítóképzés ma a közökt. törekvések homlokterében álló nehéz és fontos világprobléma.

3. Szünet után elnök javaslatára a közgyűlés tiszteleti taggá választja az általános tiszteletnek, szeretetnek és nagyrabecsülésnek örvendő *Greszler* Jenő miniszteri tanácsos, ügyosztályfőnököt, kinek lelkesedése, szaktudása és jó szive már eddig is sokat tett a magyar tanítóképzésért. A közgyűlés *Greszler* Jenő min. tanácsos úrnak a következő táviratot küldi: „A Tanítóképző Intézeti Tanárok Országos Egyesülete XX. közgyűléséből hálája és szeretete jeléül mély tisztelettel üdvözlő Méltóságodat, mint ügyeink jóindulatú vezetőjét és mint a mai napon közgyűlésünkön nagy lelkesedéssel megválasztott dísztagját. Isten áldása legyen munkásságán!” — Ugyancsak lelkesedéssel választja meg tiszteleti tagjává *Sarudy* Ottó kir. főigazgató urat, aki egy hosszú életet töltve a tanítóképzés szolgálatában, úgysis mint tanár, mint igazgató és úgysis mint főigazgató mindig az ügyet szolgálta önzetlenül, erős elmével és nagy szeretettel. Kiváló szakértelemmel irányítja a tanártestületeket és állandóan a tanítóképzés nivójának emelésén fáradozik. Elnök a jelenlevő tiszteleti tagot melegen üdvözli. — A tiszteleti tagok értesítésével és a formák elintézésével a közgyűlés az új tisztikart bízva meg.

4. Elnök felkérésére *W. Lajos* Mária dr. felolvassa az elmúlt évre vonatkozó főtitkári jelentését, melyért a közgyűlés köszönetet mond és azt a jegyzőkönyvhöz csatolja.

5. Elnök felkérésére *Pócza* József jelentést tesz az egyesület anyagi helyzetéről, melyet a közgyűlés helyeslőleg vesz tudomásul és a pénztárosnak köszönetet mondva, jelentését a jegyzőkönyvhöz csatolja.

6. Elnök felszólítására a közgyűlés megválasztja számvizsgáló bizottsággul: *Tabódy* Ida elnökletével *Csada* Imre és *Schön* István tagokat.

7. Elnök a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri *Grynaeus* Ida és *Sztankó* Béla tagokat.

8. *Párvy* Endre alelnök az egyesület tisztikara nevében megköszöni az eddigi bizalmat és az elnöklést *Sztankó* Béla bizottsági elnöknek adja át.

9. *Sztankó* Béla először is köszönetet mond a lelépő alelnöknek és a tisztikarnak nagy szorgalommal és szép eredménnyel végzett munkájukért. Majd képet ad a jelölő bizottság és szavazatszedő bizottság eddigi munkájáról és *Váradi* József jegyzővel felolvastatja az idevontatkozó jegyzőkönyveket, melyeket a közgyűlés jóváhagyólag vesz tudomásul. Ezután bejelenti a szavazás eredményét, melynek eredménye a következő: elnök: *Párvy* Endre; fővárosi alelnök: *Frank* Antal dr.; vidéki áll. alelnök: *Móczár* Miklós; nem áll. alelnök: *Becker* Vendel dr. és *Hamar* Gyula, női alelnök: *Tabódy* Ida; főtitkár: *W. Lajos* Mária dr.; titkár: *Mihalik* József; szerkesztő: *Molnár* Oszkár; pénztáros: *Pócza* József; ellenőr: *Éber* Rezső; házalapvezető: *Jaloveczky* Péter. A választ-

mány tagjai a *régiek* közül: *Gyulainé Gratz Márta*, *Herczegh Kamilla*, *Jaloveczkyné Czinkovszky Kornélia*, *Juhász Imre*, *Keszler Károly*, dr. *Körös Endre*, *W. Lajos Mária*, *Lechnitzkyné Jancsó Erzsébet*, *Marczélly Kornél*, *Roda Mária*, *Snasel Ferenc*, *Szontágh Katalin*, *Tscheik Ernő*, *Váradí József*, *Balázs Béla*, *Barabás Endre*, *Barkáts Mária*, *Bartal Alajos*, *Éber Rezső*, *Frank Antal dr.*, *Gerencsérné Szánthó Jolán*, *Gömöri Sándor*, *Hamar Gyula*, dr. *Harmos Sándor*, *Kostyál Ilona*, *Németh Sándor*, dr. *Novy Ferenc*, *Répay Dániel*, *Sarudy Ottó*, *Sebestyén Erzsébet*, *Straub Ferenc*, dr. *Szemere Samu*, *Schön István*, *Végh József*, *Wagner János*; új tagok: *Tabódy Ida*, *Barcsai József*, *Amler Antal*, *Dobossy Elek*, *Mácsay Károly*, *Bartha Károly dr.*, *Papp Ferenc dr.*, *Benkóczy Emil*, *Bartal Alajos*, *Homor Imre*, *Berényi Irén*, *Révész Györgyi*, *Gludovác Emma*, *Móczár Miklós*, *Laszczik Ernő*, *Gulyás István dr.*, *Rónai Sándor*, *Vizháný Károly*, *Zoltán Géza*, *Gerhardt Béla*, *Váczy Ferenc*, *Litkey Péter*, *Erllich Antal*, vitéz *Széky Pál*, *Szarka Lajos*, *Kovács Ernő*, *Körös Endre dr.*, *Kovács Dezső*, *Rozsondai Károly*, vitéz *Lenkey Jenő*, *Kiss Sándor*, *Bocskay István*, *Kövessy Jenő*, *Jakab Ferenc*, *Nádlér István*. Választmányi póttagok: *Drozdy Gyula*, *Kenyeres Elemér dr.*, *Haits Ella*, vitéz *Losonczy György*, *Székely Zoltán*, *Novák József dr.*, *Irtzing Ferenc*, *Takács Béla*, *Barabás Tibor*, *Hatvani Lajos*. Sztankó Béla megállapítja, hogy a szavazás az alapszabályoknak pontosan megfelelően ejtetett meg és ennélfogva a fentieket az egyesület szabályszerűen megválasztott tisztviselőinek, illetőleg választmányi tagjainak jelenti ki. Meleg szavakkal üdvözlő az új tisztviselőket és megállapítja, hogy a régi tisztviselők nagy gárdája bent van az új tisztikarban, ami annak a jele, hogy irántuk bizalom az egyesületben megvan és hogy munkájukat eddig is jól végezték. Örömet fejezi ki afelett, hogy éppen ő iktathatja be az új elnököt tisztségébe. — *Párvy Endre* meghatva köszöni megválasztását, de kéri a közgyűlést, hogy tekintsen el az ő elnökké való megválasztásától; majd látva az egész közgyűlésnek egyhangú lelkesedését, meghajlik a közvélemény óhaja előtt és az elnöki tisztséget elvállalja és az azzal járó kötelességek teljesítését szíves-lélekkel teljesíteni igéri. Programot nem ad, ezúttal nem szükséges. Az egyesület támogatását kéri.

10. A közgyűlés áttér a nyiregyháza tanártestületnek a vidékről felutazó tanárok és hozzátartozóik a hálóalpból történendő elszállásolásának ügyében beadott indítványára. *Strauchné*, *Nagy Ferenc*, *Marczélly Kornél* és mások felszólalásai után elnök összefoglaló szavai alapján a közgyűlés úgy határoz, hogy mihelyest a hálóalap kérdése tisztázva lesz és a kidolgozandó ügyrend a dolgot megengedi, a vezetőség a legjobbnak tartott módon megoldja a kérdést. Addig is társegyesületeknél érdeklődni fog, hogy a vidéki kartársak budapesti elszállásolása miképpen lenne kedvezően keresztülvihető.

11. Elnök indítványára a közgyűlés kimondja, hogy legközelebbi közgyűlésének helyül Győr lenne kívánatos.

12. Elnök köszönetet mondva *Grynaeus* Ida igazgatónak a közgyűlési terem átengedéseért, megköszönve a tagoknak megjelenésüket, a közgyűlést berekesztette.

Mihalik József, titkár.

Főtitkári jelentés.

Tisztelt Közgyűlés! Mint az egyesület főtitkára és így krónikása, ez alkalommal ötödik ízben kísérem két hosszú év történetét röviden elmondani. Az idők végtelenjének homokóráján két porszem pergett le

csupán, nekünk parányi létű embereknek két hosszú esztendő. Munkában eltöltött, örömmel-bánattal elegyített évek voltak. Lelkesedéssel, bizalommal indultunk neki az új ciklusnak, hisz oly elnököt sikerült megnyernünk *Quint* József személyében, kinek világos feje, meleg szíve, erős akarata fellendülést ígért. Reményeinkben nem is csalatkoztunk. Már az első gyűlésre oly sok gondolattal, tervvel jött, s kiváló érzékével annyira megtalálta minden tétel emberét s minden ember tételét, hogy lázas munkásságot, pezsdülő életet indított meg. Huszonkét pontba foglalt tervezetében felkarolta a tanítás és nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseit, úgyszintén a tanárság anyagi ügyeit. Soha ennyien nem látogatták az egyesületi gyűléseket, soha ennyien nem dolgoztak önzetlenül az ügy iránti szeretetből, mint e két év alatt. Midőn a kérlelhetetlen halál elragadta közülünk, örökébe méltó utód lépett alelnökünk, *Páry* Endre személyében, aki az ő szeretetreméltó, megnyerő egyéniségével nemcsak összetartotta a vezér nélkül maradt csapatot, hanem az örökségül kapott tervet pontról-pontra meg is valósította.

Tizenkilenc választmányi ülésünkön 25 kérdés került tárgyalásra, melyek a következők: A nevelőnök ügyének előadója *Vajda* Erzsébet volt; az igazgatók sérelmeinek *Kovács* Dezső sárospataki igazgató; az özvegyek nyugdíjügyének özv. *Strauchné Entz* Jolán; a gyakorlóiskolai tanítók sérelmeit *Drozdy* Gyula gyakorló iskolai tanító tejesztette elő; az új tanítóképző tanári és gyakorlóiskolai tanítói állások szervezésére vonatkozó javaslatot kidolgozta *Mesterházy* Jenő; ő készítette el a tanítóképzői tanárképzés módosításának tervezetét; a pedagógus tanárok képzésének előadója *Molnár* Oszkár és *Frank* Antal dr. igazgatók voltak, akik több gyűlésre terjedő vitát indítottak meg és megszólaltattak minden pedagógus tanárt. Ugyancsak *Molnár* Oszkár dolgozta ki *A tanítóképzői pedagógia kereteit*, tartalommal való megtöltése sokak szorgalmát, évtizedek munkáját igényli; az Ifj. Vöröskereszt szerepét a nevelés szolgálatában *Sebestyén* Erzsébet ismertette, a bpesti II. ker. tanítónőképző tanára, az Ifj. Vöröskereszt-egylet kiváló szervezője; a földrajz tanítására vonatkozólag értékes gondolatokat hallottunk *Szontagh* Katalintól, a bpesti II. ker. tanítónőképző tanárától; a fogalmazás tanításáról a tanítóképzőben *Németh* Sándor c. igazgató tartott előadást; a költészet-tan a tanítóképzőben dr. *Harmos* Sándor tanár előadása alapján került tárgyalásra; a modern rajzoktatásról dr. *Meskóné Veverka* Edit, a bpesti II. ker. tanítónőképző tanára értekezett; a prágai nemzetközi rajzkiállítás-on szerzett tapasztalatairól érdekes beszámolót közölt *Tscheik* Ernő, a bpesti I. ker. tanítóképző tanára. *Mit tanítson a szaktanár tárgya módszeréről* címen sorozatos előadásokat kezdtünk annak bizonyosságául, hogy a tanítóképzőre mint szakiskolára multhatatlan szükség van, mert minden szaktanár tárgyának nemcsak mint közműveltségi anyagnak előadója, hanem módszeres feldolgozója is, 7 előadás hangzott el ily címen: a természetrajz, egészség-tan *Jaloveczky* Péter c. igazgató, a mennyiség-tan *Kiss* József képző tanár, a természet-tan *Mihalik* József, a magyar nyelv dr. *Harmos* Sándor, a földrajz dr. *Prochaska* Ferenc, a rajz dr. *Meskóné Veverka* Edit tanárok előadásában.

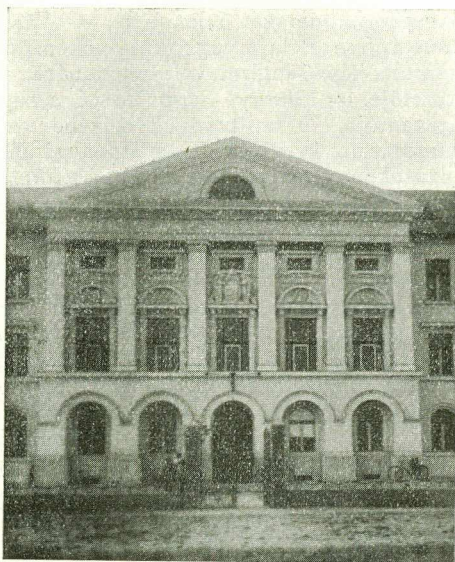
A tanítóképző-intézeti tanároknak az új népiskolai tanterv szellemében való továbbképzésére vonatkozólag indítványt terjesztett elő *Mihalik* József, egyesületünk titkára. A tárgyalás eredményeként kérelmeztük: 1. pedagógiai tanfolyamok rendezését, amelyeken az új tanterv, az újabb pedagógiai törekvések, szervezetek, intézmények, az iskolán kívüli népművelés és a tanítói továbbképzés tárgyalassék; 2. szakirányú továbbképző tanfolyamok rendezését és 3. tanároknak külföldi tanulmányutakra való küldését.

Tanulságos előadást tartott *Várad*i József, a bpesti I. ker. tanítóképző tanára *Népművelés és tanítóképzés* címen. Foglalkoztunk a nyíregyházi tanítóképző indítványa alapján a vidéki tanárok pesti elszállásolásának kérdésével is. Sokfelé fordultunk ez ügyben, sajnos, ezideig hasztalanul. E kérdés különben ma az indítványok során újból tárgyalásra kerül. Tervbe vettük az áll. nyugdíjasok ügyének felkarolását is, lapunk fel is hívta őket sérelmeik és kéréseik benyújtására, hogy *Gömöri* Sándor nyug. igazgató előadása alapján ügyük tárgyalható legyen, de nem érkezett be kérés, aligha helyzetükkel való megelégedettségük, hanem fáradtságuk és reményeikben való gyakori csalódásuk folytán beállott közömbösségük következtében.

Rendes havi üléseinken kívül egy *vándorgyűlést* is tartottunk Kecskeméten, melyet szíves megjelenésével megtisztelt *Greszler* Jenő miniszteri tanácsos, ügyosztályunk köztisztletnek és szeretetnek örvendő főnöke is. *Rendkívüli közgyűlést* vont maga után *Quint* Józsefnek váratlanul bekövetkezett gyászos elhunytá.

Tíz *memorandummal* fordultunk a miniszter úrhoz, a következő ügyekben: 1. A tanítóképzés reformja ügyében. E kérdés tanítóképzői szakosztályunk ülésének is tárgya volt a III. Egyetemi Tanügyi Kongresszuson. 2. A tanítóképző-intézeti tanárképzés reformja ügyében. Kérelmeztük: a) tanítóképző-intézeti tanár csak az lehessen, aki a tanítóképzőintézetet elvégezte, s mint ilyen már tanuló korában megismerkedett e szakirányú iskola munkájával. Kinek jeles tanítói oklevele van, legalább 1 idegen nyelvben jártas és a tanári pályára való egyéni és jellembeli arravalósága biztosított; b) *A tanárképzés ideje 10 félév legyen;* c) A képzés elméleti és gyakorlati irányban történjék, az elméleti képzés szakirányú része 8 féléven át a bpesti tudományegyetemen, illetőleg a megfelelő főiskolákon, a pedagógiai rész 2 féléven át a bpesti tudományegyetemen. A kiképzés gyakorlati részét a pedagógiaival párhuzamosan a gyakorlótanítóképzők biztosítják; d) A jelöltek a negyedik félév után alap-, a nyolcadik után szak-, a tizedik félév végén pedig pedagógiai és gyakorlati vizsgát tegyenek. A vizsgálatok az orsz. tanítóképző-intézeti tanárvizsgáló bizottság előtt folyjanak. A bizottság a vizsgálat pedagógiai és gyakorlati részében tanítóképzőintézeti tanárokkal egészítendő ki; e) A gyakorló-tanítóképzőkkel kapcsolatosan kollegiumok szervezendők, melyek a szemináriumi foglalkozást és az internátusi elhelyezést biztosítsák. — 3. Állások szervezése ügyében kértük 40 tanítóképzői tanári, 20 gyakorlóiskolai és 19 nevelői állás fokozatos szervezését. Ebből eddig elértünk: 16 tanári és 13 gyakorlóiskolai tanítói állást. Hálás köszönet illeti ezért gr. *Klebsberg* Kuno dr. miniszter urat és ügyeink iránt nagy szeretettel viseltető *Kornis* Gyula dr. államtitkárt és *Groszler* Jenő miniszteri tanácsost. 4. Memorandumba foglaltuk a gyakorlóiskolai kartársak sérelmeit és kértük: a) a gyakorlóiskolai tanítók statusában is nyitassék meg a VI. fizetési osztály; b) a gyakorlóiskolákhoz évek óta beosztott tanérek a gyakorlóiskolai tanítók statusában véglegesíttessenek. 5. Az igazgatók sérelmeinek orvoslására kértük: a) a széniumos rendszer terjesztésék ki az igazgatókra is, b) az igazgatók az internátusi teendőikért az ingyen fűtésen és világításon kívül megfelelő díjazásban részesüljenek. — 6. A nevelők és köztartásvezetők érdekében kértük, hogy internátusi teendőikért kapják vissza az ingyenes teljes ellátás kedvezményét. — 7. Memorandumot készítettünk az ezidőszent nagyon siralmas özvegyi nyugdíj és árvák segélyjáruléka tárgyában is. — 8. Kértük az állami intézetek bennlakó növendékei részére az állam által kiutalt ellátási díj emelését és a helyi viszonyok figyelembe vételével való megállapítását. —

9. Csatlakoztunk a polgári iskolai tanárok által megindított mozgalomhoz a nemzeti szellemben való nevelés érdekében és kértük a nagym. miniszter urat, szorgalmazzon a belügyminiszter úrnál oly rendeletet, mely hazafias ünnepeken lobogó kitűzésére kötelezi a háztulajdonosokat, hogy az utca képe ne álljon szöges ellentétben az iskolai ünnepséggel. — 10. Kérlelmeztük, adassék alkalom a tanítóképzőkben a gépírás, gyorsírás és eszperantó megtanulására. — 11. A Rendtartási Szabályzat előadói javaslatának tárgyalása kapcsán kértük, sajnos, ezideig hasztalanul a gyakorlati kiképzés és hospitálás óráinak beszámítására, továbbá a különmunkáknak: jegyzőségnek, osztályfőnökségnek, önképzőkör vezetésének

— A jászberényi áll. tanítóképző homlokzati része.

heti 2-2 órába, a dolgozatjavításnak osztályonkint heti egy órába való betudását. Amennyiben pedig a kötelező heti 18 órát meghaladná, óratöbbletként 5 pengővel díjaztassék. A helyettesítő tanár a helyettesítés első órájától kezdve részesüljön rendes óratöbbletti díjban.

Más intézményekkel és egyesületekkel a kapcsolatot nemcsak átírtok útján, hanem személyes érintkezéssel is igyekeztünk megteremteni. A Polgáriiskolai Tanárok Orsz. Egyesületének közgyűlésén dr. *Kosáry János* képviselte egyesületünket, a Földrajzi Társaság Didaktikai Szakosztályának Nyiregyházán tartott vándorgyűlésén *Lukács Béla*, a Magyar Orsz. Eszperantó Egyesület közgyűlésén *Lux Gyula*, a Kath. Középiskolai Tanárok Egyesületének, a Tanítóegyesületek Orsz. Szövetségének ülésén, valamint az Állami Tanítók Orsz. Egyesületének közgyűlésén elnökünk, *Párvy Endre* tolmácsolta egyesületünk üdvözlő szavait.

Rövidre vont beszámolómból is kitűnik, hogy egyesületünk erejéhez képest mindent megtett, hogy a tanárság anyagi és erkölcsi helyzetén segítsen, hogy csekély eredményt értünk el, nem rajtunk múlik, hisz nem vagyunk végrehajtó hatalom. Szomorú kötelességet kell még teljesítenem, megemlékezni azokról, akik örökre eltávoztak. Bó aratása volt ez alkalommal a halálnak, huszat ragadott el tagjaink sorából: életének 72-ik évében elhunyt *Pethes János*, a pápai tanítóképző egykor igazgatója. Nevét több értékes irodalmi alkotás őrzi. *Gyermekpsychológiája* alapvető munka a magyar pszichológiai irodalomban. *Vezérkönyve a népisk. számtanításhoz* ma is a legjobb és legkimerítőbb munkák egyike e nemben. Elhunyt *Gáty Zoltán*, a pápai ref. tanítónőképző nyug. zenetanára. Sokak szeretete és hálája kísérte sírjába. Eltemettük *Geöcze Saroltát*. A keresztény nemzeti gondolatnak kitartó, lelkes harcosa volt, az esztetikai, vallás-erkölcsi és szociálpedagógiai kérdéseknek kiváló művelője, számos társadalmi egyesületnek buzgó tagja. Míg lelke tüze másoknak

világított, önmagát felemészté. — Váratlanul, rövid szenvedés után elhunyt *Irsa Béla* nyug. tanítónőképzőint. c. igazgató, a bpesti II. ker. tanítónőképző-intézet volt zenetanára, sok dal szerzője, számos daloskör vezetője. — Elhunyt *Papp József*, a soproni ág. h. ev. tanítóképző nyug. igazgatója. A tanítványok szívébe véseti tanításain és gyakorlati útmutatásain kívül emlékét irodalmi munkássága is őrzi. Több tan- és olvasókönyv szerzője és az *Evangelikus Népiskola* c. nevelés- és oktatásügyi folyóirat megindítója. — Elhunyt *Arányi Antal*, az iglói áll. tanítóképző egykori igazgatója, számos társadalmi és közjótékonyági egyesület elnöke. — Szomorú hír érkezett az elszakított ősi koronázó városból, Pozsonyból is, mely közölte *Wollmann Elmának*, a pozsonyi tanítónőképző egykori igazgatójának, a magyar növevelés egyik Nagyasszonyának halálát. — Hirtelenül halt el *Mészáros Jenő* igazgató, egyesületünknek egykor több éven át buzgó főtitkára. 17 éven át teljesített szolgálatot a főigazgatóságon, szerette, becsülte mindenki, meleg szívek egyikét oltotta ki benne a halál. — Elvesztettük *Székely György* dr. főiskolai tanárt is, több pedagógiai és pszichológiai mű jeles szerzőjét. Nagy veszteség érte a pedagógiát *Fejes Áron* nagyenyedi tanítóképző-intézeti igazgató elhunytával. — Villámcapásként hatott elnökünknek, *Quint József*-nek 1929. ápr. 26-án történt elhunytja, Vasembernek tartottuk, elpusztíthatatlannak hittük, megválasztásával hosszú időre elvetettnek véltük az elnökválasztás gondját és íme bebizonyosodott, hogy csak olyan az ember élete, mint a gyertyaszálé a szélben. Teste a földé, lelke azonban a miénk, szelleme itt él közöttünk. Nevét nemcsak kő, de szívünk is őrízni fogja. Elhunyt *Thaisz Lajos* nyug. tanítóképzőintézeti tanár, a losonci evang. egyház főfelügyelője. Az ottani magyarság nagy részvéte kísérte nyugvó helyére. — Kiváló zenepedagógust veszítettünk el *Pataki Vilmosban*, a VII. ker. áll. tanítónőképző volt zenetanárában. Tanításaival és énektanítási kézikönyveivel sokáig irányt szabott a tanítóképzői énektanításnak. — Szomorodott szívvel vettük *Svarba József*, a lévai tanítóképző gyakorlóiskolai tanítójának halálhírét is. — Sárospatakon meghalt *Hódinka Ágoston* nyug. tanítóképző int. tanár 84 éves korában. A menyiségten és fizika kiváló művelője volt évek hosszú során át. — Elvesztettük *Csaplár Aladárt*, a kőrösi ref. tanítóképző-intézet tanárát, életének 48. évében. Mint Erdélyből menekült, nem tudta feledni Nagyenyedet. Élt, halt Erdélyért, itt is azért dolgozott, haló porában is áldjuk érte. — Meghalt *Klazzik Lehel*, a szegedi róm. kath. tanítóképző-intézet zenetanára 53. életévében. Tanítványok és jóbarátok nagy száma őrzi emlékét. — 77 éves korában hirtelen elhunyt Budapesten *Orbók Mór*, a kolozsvári áll. tanítóképző nyug. igazgatója. Sok erdélyi jóbarát kísérte el utolsó útjára. — Hosszú szenvedés után hunyt el 57 éves korában dr. *Nagy József*, a kiskunfélegyházi tanítóképző buzgó pedagógus-tanára. Nagy szorgalmát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy 56 éves korában mint polgáriusk. tanár megkezdte végigjárni a tanítóképzői tanárok doktorátusának akkor még végtelenül hosszú útját és szívós kitartással célhoz ért. Szeretettel fogunk reá mindenkor visszagondolni, kik filozófus lelkét ismertük. Pár napja kaptuk a hírt Sárospatakról *Bodor Dénes* gyakorlóiskolai tanító elhunytáról. Igazi mintatanító volt.

Sokakat a munkához járuló gond és lelki gyötörődés ölt meg, keserűen kell megállapítanunk: „pusztulunk, veszünk“.

Veszteségeink után jóleső érzéssel említem meg nyereségeinket. Tiszteleti tagjaink száma három oly kiválósággal gyarapodott, kikre mindenkor büszkék leszünk, mert hazai tanügyünk történetébe alkotásaik révén örökre bevésték nevüket, ezek: gr. *Klebsberg Kuno dr. vallás- és köz-*

oktatásügyi miniszter, *Kornis Gyula* dr. államtitkár és *Wagner János* nyug. főigazgató. Rendes tagjaink száma huszonöttel gyarapodott. Új tagokul felvették: *Lipter Éva* (Szarvas), *Forgó Sarolta*, *Gál Amália*, *Medgyesi Marida* és *Ruisz Márta* (Cinkota), *Erdélyi Olga*, *Németh Edit* és *Szántó Lenke* (Bpest VII. ker.), *Farkas Mária* (Bpest II. ker.), *Gyulai Aladár* (Bpest, Orsz. Izr. Tanítóképző), *Nagy Samuné Nádor Margit* és *Gyurjács András* (Bpest All. Óvónőképző), dr. *Klein Gáspár* hittanár (Miskolc), *Penta Ilonka*, *Ritókh István* és *Varga Gyula* (Pápa, ref. tanítónőképző), *Révai Ödön*, dr. *Kacsák Ödön* és *Geyer Béla* (Köszeg). Újból való felvételüket kérték: *Szelényi Dezső* (Bpest I. ker.), *Halmos Péter*, *Málnási Dezső*, *Pazár Zoltán*, *Siemeister János* és *Tanai Antal* (Jászberény). Örömmel üdvözlöm őket tagjaink sorában és kérem, fiatal lelkük üdeségével, frissességével álljanak munkába, szolgálni egyesületünk célját, a jó tanítóképzést és teljesíteni mindnyájunk kötelességét: a romokból felépíteni a hazát, mert a mi időnknek el kell jönnie, ha úgy akarjuk.

Most, amidőn főtitkári tisztemtől megválok, köszönetet mondok megtisztelő bizalmukért, mellyel e tisztségre emeltek. Kérem a tisztelt közgyűlést, szíveskedjék jelentésemet tudomásul venni.

Woyciechowskyné Lajos Mária dr.

IRODALOM.

Mesterházy Jenő: *Egyetemes történelem.* Tanító- és tanítónőképzőintézetek I. osztálya számára. 12 térképvázlattal és 88 képpel. Franklin-Társulat kiadása. Bpest, 1929. 178 l.

Mesterházy Jenő az előszóban következőkben jelöli meg tankönyve célját: „Oly egyetemes történelmi kézikönyvet igyekeztem írni, mely nem csupán érdekes események összefoglalása, hanem elsősorban az emberi művelődés folyamatának a foglalata.” A könyv tehát nem a politikai történelemre veti a fősúlyt, mint régebbi tankönyveink, hanem a politikai történet csak keretül szolgál egy-egy kor művelődési viszonyainak ismertetéséhez. Az államforma-változások, társadalmi osztályok kialakulása, nemzetek vallási élete, gazdasági viszonyok, tudományos élet, költészet, képzőművészet ismertetése teszi értékké e tankönyvet régebbi tankönyveinkkel szemben. A tantervnek megfelelően, amint a címben is kifejezésre jut, az őskort, ókort és a középkort a magyarok honfoglalásáig tárgyalja a szerző.

A keleti népek történetében a politikai történet minimálisra redukálódik, előtérben az anyagi és szellemi műveltség áll, mint az európai műveltség alapja. Nagy gondot fordít szerzőnk a görög történelemre. Világos körvonalakban bontakozik ki előttiünk a patriárhális királyságból kialakuló arisztokratikus köztársaság élete, az oligarchia túlkapásai, ennek következtében létrejövő belső harcok, az athéni timokratikus köztársaság megteremtése s végül a demokrácia megvalósulása. Tankönyvünk részletesen foglalkozik a görög hősi mondákkal, a görög vallási felfogással, így alapos tájékozódást szerezhetnek növendékeink a görög mitológiáról, ami azért nagyon fontos, mert a leányközépiskolákkal szemben, ily ismeretek nyújtására a tanítónőképzőkben ezen kívül alig nyílik alkalom. A görög történelem minden korszaka egy-egy értékes művelődési képpel zárul. A tudományos élet és irodalom ismertetése mellett nagy gondot fordít a képzőművészetek fejlődésének bemu-

tatására, az építészeti stílusok jellemzésére, a szobrászat legkiválóbb mestereinek műveire. Sőt kitér az iparművészetre is. Sikerültebb Róma történelmi korszakainak felosztása a görög történelmi korok elhatárolásánál. A görög történelemben nem különül el az őskor az ókortól s a peloponnesosi háború Görögország virágzása korához van kapcsolva, bár ép e harccal veszi kezdetét a hanyatlás kora. A római történelemben még felkísért régi tankönyveink részletes háború-leírása. Róma harcainak bő ismertetése helyett célszerűbb lett volna kibővíteni a korszakok végén nyújtott művelődési képet. Görögország művelődési viszonyaival szemben mostoha elbánásban részesült.

A népvándorlás bonyolult, egymásba fonódó eseményeiről rendkívül világos és áttekinthető képet nyújt tankönyvünk. A pápaság, császárság és hűbériség kialakulásával a középkor három nagy intézményét ismerjük meg. Nagy gonddal készült a Nagy Károly korabeli műveltség ismertetése. A népvándorlás bonyolult mozgalmainak, a magyarok honfoglalásának tanítását nagy mértékben megkönnyítik a térképek, melyek mint a tankönyv többi térképe, csupán a leglényegesebb adatokat tartalmaznak világos, áttekinthető módon.

A szöveget gazdag, kitűnően megválasztott képanyag teszi szemléletessé. A képeket magyarázó jegyzetek kiegészítik a szövegben nyújtott művészettörténeti ismereteket. Fokozatos fejlődésükben állítják eléink a képzőművészet és iparművészet egyes ágait, pl. a vázafestés kialakulását a legrégebb mykenei vonalas díszítményű korszaktól az apuliai díszamphorákig.

Szakiskolánk jellege is kifejezést nyer e tankönyvben. Minden kor művelődési viszonyai kapcsán utalás történik a nevelés- és iskolaügyi viszonyokra is.

Növeli a tankönyv értékét, hogy felöleli a legújabb tudományos megállapításokat, pl. a görögöknél a főstrategosi tisztséget.

Értékes gyarapodást jelent szerző tankönyve a tanítóképző-intézetek tankönyveinek sorában s rendkívül megkönnyíti úgy a tanár, mint a növendék munkáját.

Dr. Zsindely Kata.

HIREK.

Megbízás. A közokt. miniszter *Balázs Béla* főigazgatói teendőkkel megbízott áll. tanítóképző-int. igazgatót, jelenlegi munkakörének érintetlenül hagyása mellett, a bpesti I. ker. áll. tanítóképző-intézet tanulmányi igazgatásával megbízta. Egyben az intézet anyagi ügyeinek és adminisztrációjának intézésével, igazgatóhelyettesi minőségben továbbra is dr. *Frank Antal* intézeti tanárt bízta meg.

Igazgatói kinevezés. A kormányzó őfőméltósága a közokt. miniszter előterjesztésére dr. *Szémán István* áll. tanítóképző-int. tanárt áll. tanítóképző-int. igazgatóvá, a VI. fizetési osztályba kinevezte.

Kinevezések. A közokt. miniszter *Zala Máriát*, a cinkotai áll. tanítónőképző-intézethez beosztott áll. polg. isk. tanárt, szept. elsején hatálylallyal áll. tanítónőképző-int. rendes tanárrá kinevezte. — A közokt. miniszter *Vargyas Mária győri* áll. tanítónőképző-int. nevelőt és *Jámbory Gabriella cinkotai* áll. tanítónőképző-int. nevelőt szept. elsején hatálylallyal áll. tanítónőképző-int. rendes tanárokká a 9.000/1927. M. E. rendelethez mellékelte 4. kimutatásban megállapított illetményekkel kinevezte; *Madarasné Hanvay Ilona*

cinkotai áll. ttónóképző-int. óradíjas helyettes tanárt és *Tulit Péter* kiskunfélegyházi áll. ttóképző-int. óradíjas helyettes tanárt szept. elseji hatállyal áll. ttóképző-int. nevelőkké a XI. fiz. osztály 3. fokozatának megfelelő illetményekkel kinevezte. — A közokt. miniszter dr. *Simonyiné Müller Irma* áll. tanítónőt áll. tanítónóképző-int. gyakorló isk. tanítóvá kinvezete.

Helyettes tanári alkalmazás. A közokt. miniszter Galló Pál okl. tanítóképző-intézeti tanárt 1929. szept. hó elseji hatállyal a jászberényi áll. tanítóképző-intézetnél óradíjas helyettes tanári minőségben alkalmazta.

Áthelyezés. A közokt. miniszter *Magyary Károly* sárospataki áll. tanítóképző-int. tanárt kérelmére a kőszegi áll. tanítóképző-intézethez helyezte át.

Visszahelyezés. A közokt. miniszter júl. hó 1-i hatállyal a bpesti I. ker. áll. tanítóképző-intézethez *Kishonti Barna*, a bpesti VII. ker. áll. tanítónóképző-intézethez *Csukás Zoltán* tanárt visszahelyezte. — Ugyancsak *Szilágyi János* tanárt kérelmére júl. 1.-i hatállyal a bajai áll. tanítóképző-intézethez visszahelyezte.

Új tanítónóképző-intézet. Az Irgalmas Nővérek székesfehérvári intézetükben róm. kath. tanítónóképző-intézetet szerveztek s annak első osztályát az 1950/51. isk. év. elején megnyitják.

Új tankönyv. Tanító- és tanítónóképzők II. osztálya számára újabban megjelent *Móczár Miklós, vitéz Török Imre, özv. dr. Gerencsérné Szánthó Jolán: Gazdasági és háztartási ismeretek.* Athenaeum, Bpest, 1950. Ára 4 P. (884—05—80/1950. sz.)

Ösztöndíjas tanítóképzői tanárok. A közokt. miniszter az 1950/51. isk. évre dr. *Blaskovich Edit*nek, az Új Iskolában szolgálatot teljesítő tanítóképző-int. tanárnak Genfben pedagógiai tanulmányokra áll. ösztöndíjas helyet, dr. *Kéz Andor* VII. ker. áll. tanítónóképző-int. tanárnak pedig geomorfológiai tanulmányokra belföldi tudományos-kutatási ösztöndíjat adományozott.

Kenyeres Elemér egyetemi magántanár. A közokt. miniszter dr. *Kenyeres Elemér* bpesti áll. óvónóképző-int. tanárnak a bpesti Pázmány Péter tudományegyetem bölcsészettudományi fakultásán a „*Gyermeklélektan*“ című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesítését tudomásul vette és megerősítette. Szemünk előtt történt Kenyeres Elemér tudós kiemelkedése. Több rendkívül értékes dolgozata folyóiratunkban jelent meg. Biztosra vesszük, hogy a tudós-pályán nem ez az utolsó állomás, ahová fáradhatatlan buzgalmú, kiváló képességű s magasabbrendű szellemi munkára elhivatott kartársunk eljutott. Legjobb kívánságaink kísérik további pályáján. Habilitásának tárgyi okból is örül a tanítóképzői tanárság. Általa olyan studium jut majd állandóan szóhoz a tudományművelés legfőbb helyén, amelynek értékét a tanítóképzői tanárság elsőnek felismerte s amelynek körünkől úttörő képviselői voltak.

A Montessori-tanfolyam befejezése. A Rómában 10 hónapig tartott Montessori-tanfolyam, amelyen a világ minden kultúrnemzete képviselve volt, rendkívül ünnepélyes keretek közt nyert befejezést. A tanfolyam hallgatóságát Mussolini is fogadta. A kihallgatáson a tanfolyam hódolatát a magyar kiküldött, *Kiss József* tanítóképző-int. tanár tolmácsolta, akivel a Duce kitüntető szívélyességgel elbeszélgetett s akit névaláírásával ellátott arcképpel is kitüntetett.

Tanítóképzői tanárok előadásai a kath. pedagógiai kongresszuson. A Szent Imre jubileumi ünnepségekkel kapcsolatosan rendezett kath. pedagógiai kongresszus első részén, júl. 2. és 3-án az általános szakosztályban dr. Erdey Ferenc tanítóképző-int. igazgató *Theologusaink pedagógiai képzése* címen adott elő; a dr. Becker Vendel tanítóképzői igazgató elnöklete alatt működő tanítóképzői szakosztályban Oswald József tanítóképzői igazgató *A katolikus iskolák jelentősége a kath. nevelés szempontjából*, dr. Frank Antal Tanítóképzésünk alapfogolatai és Straub Ferenc Tanítóképzésünk belső szervezetének fokozatos továbbfejlesztése címen tartottak előadást; az iskolán kívüli népművelési szakosztályban Váradi József *A kath. ifjúsági és gyermekvédelmi mozgalom-ról*, Fekete József *A falusi népművelés-ről* beszéltek, végül a testnevelési szakosztályban Frank Antal *A cserkészped. értéke* és *A testnevelés a lelki nevelés szolgálatában* c. tartott előadásokat.

Tanítóképzői tanárok a népművelési előadóképző tanfolyamok előadói közt. Pestvármegye központi népművelési bizottsága ez év nyarán Balatonföldváron három előadó kiképző tanfolyamot rendezett, és pedig egyet a pestvármegyei tanítónők és tanárnők, egyet a tanítók és tanárok, végül egyet a pestvármegyei közs. főjegyzők részére. E tanfolyamokon mint előadók a következő tanítóképzői tanárok működtek közre: Fekete József közokt. minisztériumba beosztott áll. tanítóképző-intézeti tanár, dr. Kenyeres Elemér áll. óvónőképző-int. tanár, Németh Sándor áll. tanítóképző-intézeti c. igazgató és Móczár Miklós áll. ttóképző-int. h. igazgató.

Személyi hírek. Rozsondai Károly soproni evang. tanítóképzői tanár a soproni pedagógiai szemináriumban máj. 21.-én *Tantero és gyermektanulmány* címen értékes előadást tartott. — Mihalik József egyesületünk titkára, aki a magyar eszperantó-mozgalomban vezető szerepet játszik, állami támogatással részt vett a f. év augusztus havában Oxfordban tartott eszperantó-világkongresszuson. — Dr. Frank Antal a Rádió Szabad Egyetemen f. év június havában előadást tartott. — Drozdy Gyula május-június hónapban Debrecenben a *Hajdúmegyei Ált. Tanítóegyesület* közgyűlésén, Sós-kúton a *Fejérmegyei Ált. Tanítóegyesület* váli járáskörének gyűlésén, továbbá Bicskén a tanítói szemináriumban módszeres előadásokat és kapcsolatos mintatanításokat tartott.

Szüneti tanítói továbbképző tanfolyamok. A közokt. minisztérium tanfelügyelői ügyosztálya 1950. év július havában két tanítói továbbképző tanfolyamot rendezett. Az egyiket júl. 7-14.-ig a bpesti I. ker. áll. tanítóképző-intézetben. Ezen azok a tanítók vettek részt, akik az elmúlt tanévben tartott tanítói szemináriumokban kitűntek. Az ügyosztály a kir. tanfelügyelők előterjesztésére 82 tanítót vett fel államsegéllyel erre a tanfolyamra. Kivülük még 42 tanító, több tanítóképző-intézeti tanár és kir. tanfelügyelő hallgatta önköltségen a tanfolyamot. A másik továbbképző tanfolyam július hó 14-19-ig Egerben volt. Ezen 514 tanító vett részt, akik közül 50 róm. kath. tanítónak az egri érsek adott a tanfolyam alatt lakást és teljes ellátást. Ezt az ötven tanítót az egri érsek egyházmegyéjében iskolalátogatói teendőikkel fogja megbízni. Az áll. és községi iskoláknál működő tanítók Bárdos Ádám kir. tanfelügyelő közbenjárására és az alispán rendelkezéséből községeiktől 25 P-t kaptak költségeik fedezésére. Erre a tanfolyamra az ország távolabbi részéből is jöttek tanítók saját költségeikön. Résztvett sok lelkész és több tanítóképző-int. tanár is. A tanfolyamok előadói teendőinek ellátásával Frank Antalt és Drozdy Gyulát bízta meg az ügyosztály. Frank Antal a neveléstan köréből tartott előadásokat, míg Drozdy Gyula az egyes tantárgyak módszerét is-

mertette s módszeres fejtegetéseivel kapcsolatban mintatanításokat tartott. Kivülük még az egri tanfolyamon *Trajtler* Károly ottani gyakorlóiskolai tanító is tartott bemutató tanításokat. — Örvedetes jelenség, hogy a tanítói szemináriumokban folyó munkába mind több tanítóképzői tanár és gyakorló isk. tanító kapcsolódik bele. Az ügy javára válnék, ha a hivatalos körök is minél több képző pedagógia-tanárát és gyakorló isk. tanítóját foglalkoztatnák a tanítói továbbképző tanfolyamokon. Csak sok kiváló elméleti és gyakorlati szakember közreműködése mentheti meg a népisk. metodikai reformmozgalmat az egyoldalúságtól és a túlzásoktól.

Vidéki kartársak elszállásolása. Bpestre jövő kartársaink elszállásolását egyelőre a következőkép sikerült megoldanunk. Megkeresésünkre az Orsz. Polgári Iskolai Tanáregyesület elnökségétől a következő választ kaptuk: „Míg új házunk fel nem épül, amit jövő ilyenkorra remélünk, — mai székházunkban (Szentkirályi-utca 11. sz.) levő három vendégszobánkban esetről-esetre (a nyári vakációban még inkább) nagyon szívesen látjuk a T. I. T. O. E. mélyen tisztelt férfi és nő-tagjait. A díj, mint saját tagjainknak, személyenként és naponként 1 P. 60 f. és egyszeri 40 fillér ágynemű használati díj. Kívánatos, hogy az igénylők 1—2 nappal előre jelezzék jövetelüket *Molnár* János internátusi gondnoknak. Kérjük, hogy az igénylők a T. I. T. O. E. igazolványával rendelkezzenek. Igazolványt megkeresésre W.-né dr. *Lajos* Mária főtitkár küld (Bpest, II., Bimbó-u. 5., IV. 2.).

Az áll. tanító- és tanítónőképző-intézetekbe felvételért folyamodó tanulók száma. Az 1950/51. isk. évre a pályázati határidőn belül az áll. tanítónőképzők I. osztályába felvételért 784, az áll. tanítóképzők I. osztályába pedig 444 tanuló folyamodott. A folyamodók az egyes intézetek közt a következőkép oszlottak meg: a bpesti II. ker. tanítónőképzőbe folyamodott 244, a bpesti VII. kerületibe 199, a cinkotaiba 192 s a győribe 149 növendék; a férfi képzők folyamodóinak száma volt: Baja 47, Bpest I. ker. 79, Curgó 61, Jászberény 45, Kiskunfélegyháza 43, Kőszeg 51, Nyiregyháza 47 és Pápa 71. Sok folyamodó kérte az V. osztályba való felvételt is, az áll. tanítónőképzőkbe 185, az áll. tanítóképzőkbe pedig 52. Az V. osztályba folyamodók túlnyomó többsége középisk. érettségi bizonyítvány, illetőleg a gimn. VIII. osztályának bizonyítványa alapján kérte a felvételt. Az ilyen folyamodók száma a leánytanulóknál messze meghaladta a fiútanulók számát. A négy áll. tanítónőképzőbe ugyanis 180 középisk. minősítésű tanuló folyamodott, míg 6 áll. tanítóképzőbe csak 48. Ilyen tanuló folyamodott Bpest VII. ker. tanítónőképzőbe 122, Bpest II. kerületibe 37, Cinkotára 14, Győrbe 7, a férfi képzők közül Bajára 3, Curgóra 6, Jászberénybe 10, Kőszegre 7, Nyiregyházára 10 és Páparra 12. De nemcsak számban, hanem minősítésben is nagy a különbség az V. osztályba folyamodó leány- és fiútanulók közt. A leánytanulók közt szép számmal vannak a jelesen érettek, míg a fiúk közül inkább csak azok folyamodnak tanítóképzői felvételért, akik viszonylagosan gyengébb bizonyítványuk miatt nem remélhetik, hogy az egyetemekre és főiskolákra felvételt nyernek.

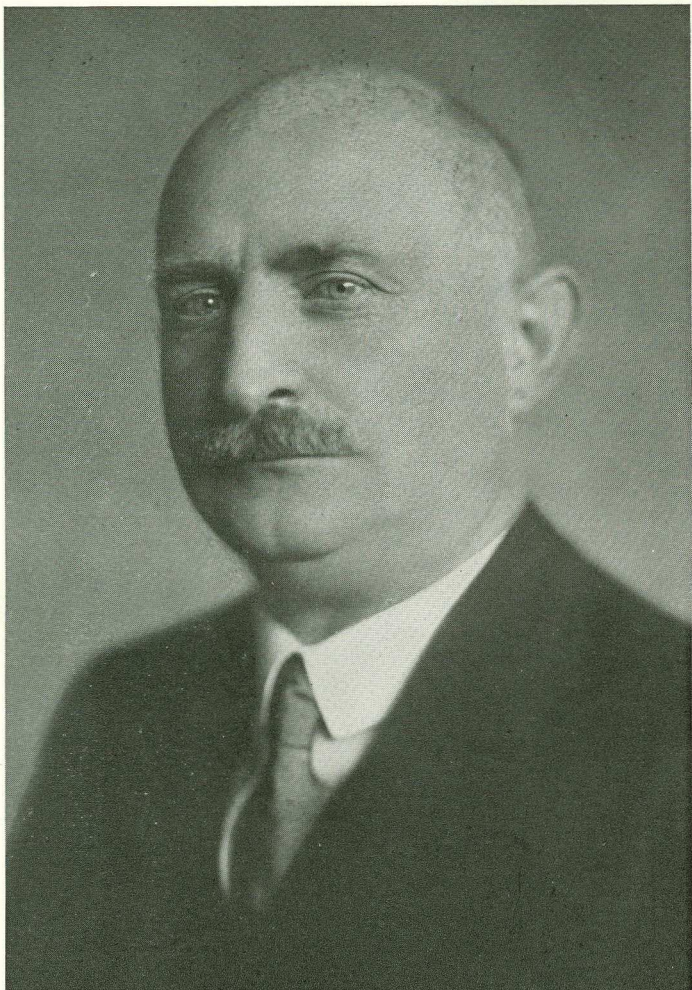
A bpesti áll. tanítóképző ifjúságának sikere az atlétikában. Az I. ker. tanítóképző Wesselényi Sportköre az 1950. évi atlétikai versenyeken kiváló sikereket aratott. „A döntőbe felverekedett iskolák közül — írja a *Nemzeti Sport* — külön ki kell emelni az I. ker. tanítóképző ifjúságát, *Nagy* Ferenc tanár tanítványait, akik az idén valósággal betörték s a legszebb eredményeket produkálták“. Elsők lettek a *Bpest kerületi csapatbajnokságban*. E hat számból álló dekatlonban ötös csapatban részt vett közülök 17 növendék. Helyezésük magas-, távolugrásban és az 5-ször

100 m. stafétában első, súlydobásban és diszkoszban második, gerelyvetésben harmadik volt s ezzel megnyerték a kerületi csapatbajnokságot. Továbbá 595.6 cm. átlaggal (Kisok rekord) elsők voltak a távolugró bajnokságban, 159.4 cm. átlaggal elsők a magasugró bajnokságban s 57.6 mp. idővel megnyerték az 5-ször 100 m. stafétát. Egyéni távolugró ker. bajnok lett *Koltai* Henrik 17 éves, III. éves növendék 655 cm.-es ugrásával (Kisok rekord), aki később az *orsz. bajnokságot* 666 cm. új orsz. rekorddal s végül *Magyarország ifjúsági távolugró bajnokságát* 685 cm. bajnoki rekorddal nyerte meg.

Emerikánás avatás. Egy évi eredményes próbaidő után megalakult az Emericana első tanítóképzős alakulata, a *Corporatio Szegediensis*, mint egyenrangú tagja a *Foederatio Americana Kath. Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szövetségének*. — Május hó 28.-án előkelő közönség jelenlétében az egyetem aulájában a 4 egyetemi és 1 főiskolai korporációval együtt történt az V. éves tanítójelölteknek leventékké való felavatása.

Pauer Imre. Fájdalommal értesültünk róla, hogy Pauer Imre júl. 4.-én, 86 éves korában hosszas szenvedés után Vácott meghalt. Pauer Imre sok éven keresztül a Paedagógiumnak és a tanítóképző-int. tanárképző kollégiumnak is kurátora volt. A tanítóképző tanárság idősebb generációja tőle nyerte filozófiai műveltségét. Sokan vagyunk, akik hálával gondolunk reá s akiknek még élénken emlékezetében él elegáns, férfias alakja. Egyetemi előadásaiban nemcsak tárgyi ismereteket nyújtott, de rendkívül éles elmével boncolta a felvetett kérdéseket s hallgatóit elsősorban gondolkodni tanította. Előadásait az ókori filozófia történetéből a művelt közönség köréből is sokan hallgatták. Az etikában önálló utakon járt. *Wundt* pszichológiájának és logikájának hivatott interpretálója volt.

Halálozás. *Bodor Dénes*, a sárospataki áll. tanítóképző-intézet gyakorló iskolájának kiváló tanítója életének 46., tanítói működésének 26. évében máj. 21.-én rövid szenvedés után elhunyt. Temetése nagy részvét mellett máj. 23.-án történt. Kiváló képességű mintatanító, jó kartárs és hű barát volt. Emlékét kartársai és a tanítónövendékek szárai kegyelettel őrzik. — *Gyertyánffy István* nyug. pedagógiumi igazgató, c. főigazgató életének 96. évében, aug. 3.-án elhunyt. A kiegyezést követő építő korszak oktatásügyének szervező munkájában irányító szerepet töltött be. Pályája elején a székelykeresztúri áll. tanítóképzőnek volt az igazgatója, ahonnan a bpesti Paedagógium élére került. Szervező zsenije itt bontakozott ki a maga teljességében. Ő vetette meg alapjait polg. iskolai és tanítóképző-int. tanárképzésünknek. De mint a *Néptanítók Lapja* szerkesztője sokáig a népoktatás irányítását is kezében tartotta. A magyar tanító- és tanárvilág óriási részvéte kísérte utolsó útjára. Aug. 5.-én temették a Farkasréti-temető halottas házából. Az egyházi szertartás és beszentelés után egyesületünk nevében *Párty* Endre elnök mondott meghatározó búcsúbeszédet, míg az I. ker. áll. tanítóképző-intézet részéről *Frank Antal* ig. helyettes vett búcsút az intézet egykori igazgatójától.

Greszler Jenő

közokt. miniszteri tanácsos, egyesületünk tiszteletbeli tagja.

Fot. Halmi.